

BIT ĆE JEDNOM USKORO.....U SARAJEVU
(kratki Sci Fi esej o futurističkom Sarajevu)

Grb Komune Sarajevo

Zastava Komune Sarajevo

Svim putnicima koji dolaze iz prošlosti, a prije nego što počnu čitati separat „Izvodi iz Vodiča za posjetitelje Komune Sarajevo za 75. ARR“, ili i sam „Vodič“ za tu godinu, preporučujem da pročitaju i sljedeće izabrane natuknice iz one popularne enciklopedije predviđene za djecu uzrasta do sedam zemaljskih ciklusa oko Sunca. Čisto radi referenci za putnika iz prošlosti, ovu enciklopediju je 53. ARR po sarajevskom računanju vremena, počela izdavati komuna Ouagadougou, i od tada se editira svakog zemaljskog ciklusa oko Sunca. Po posljednjem statističkom pregledu kao vrlo korisnu za svoj razvoj je smatra čak 37 % djece u poznatom Univerzumu, i u čak 57 % kod simbiotičke djece i u 26 % kod još neevoluirane djece. Statistika ukazuje i da je 72 % simbiotičke djece u starosti od 5 zemaljskih ciklusa stava da je neophodno imati konstantni pristup Enciklopediji iz Ouagadougou.

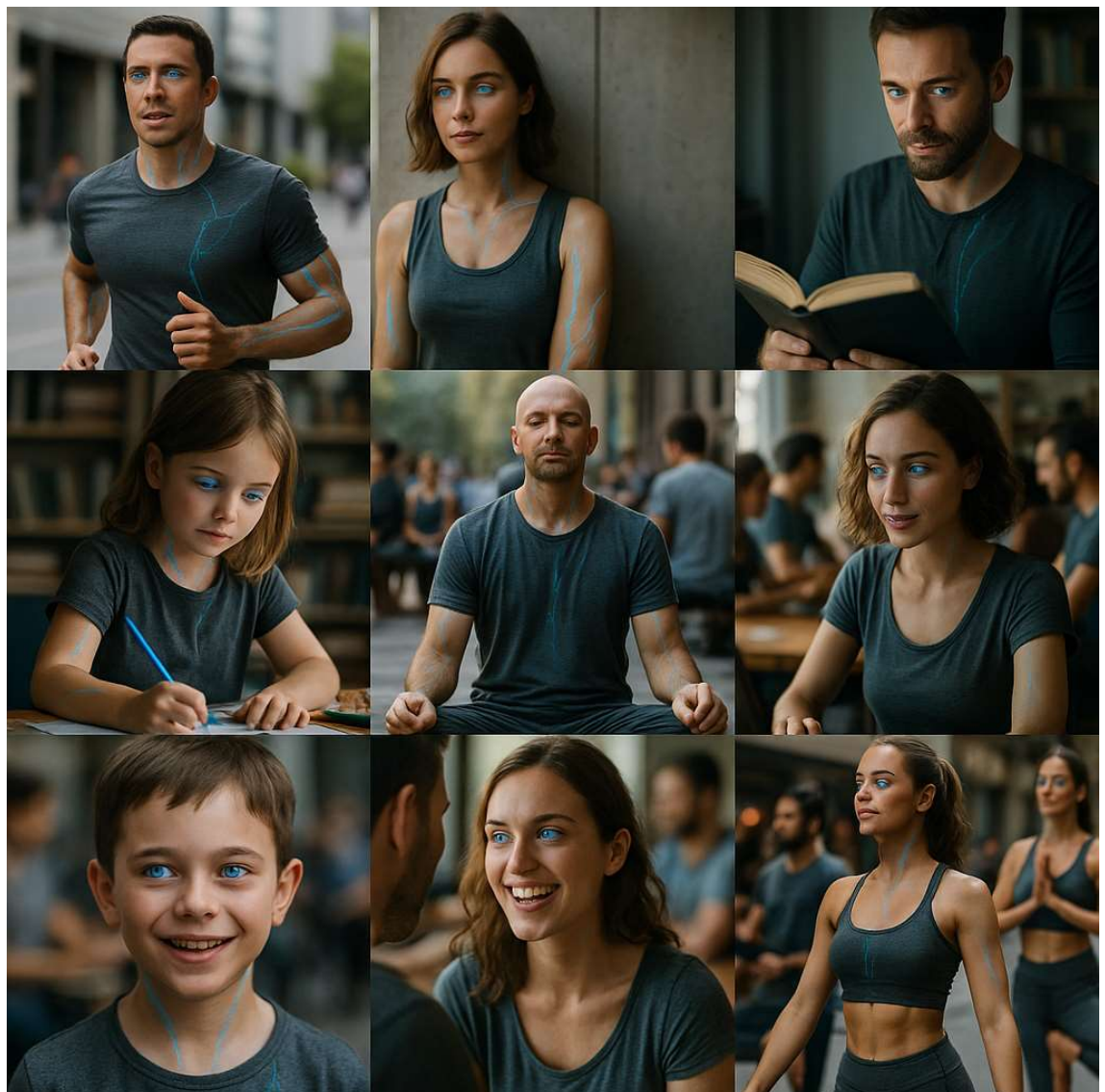
Natuknice koje preporučujem putniku iz prošlosti potiču iz redakcije enciklopedije za 75. ARR.

(Kratica) AAR je „*Annus ab revolutione*“, označava vrijeme jednog obilaska planete Zemlje oko Sunca. Po odluci 14/2 koju je donijelo Revolucionarno Privremeno Vijeće Komune Sarajevo, na dvogodišnjicu svoje uspostave, utemeljena je nova „era revolucije“ → *aetas revolutionis*. Po odluci 15/2, nova era započinje sa datumom zbacivanja posljednje vlade bivšeg kantona Sarajevo i uništenja bivšeg režima. Kako bi se razlikovala godina prije revolucije (*annus ante revolutionem*) od one nakon revolucije, ispred njene kratice se stavlja (minus). Vijeće je smatralo da će na ovaj način stanovnici nove sarajevske komune i simbolički raskinuti sa starim svijetom, njegovim običajima, načinima života, vrijednostima ili bolje rečeno nevrijednostima, moralom ili nemoralom, sa svim onim što je Vijeće smatralo da je korumpirano, dekadento i degutarno iz bivšeg režima. I nakon ukidanja Vijeća, nova Komuna je zadržala odluke 14/2 i 15/2 i od tada je u oficijelnoj upotrebi samo „era revolucije“, dok je korištenje ranijih i drugih era dopušteno samo u znanstvene, edukativne i umjetničke svrhe i njihove sadržaje. Nekad se u poetskom i umjetničkom izražaju koriste i izrazi *saeculum revolutionis*.

Homo sapiens symbioticus je nastao integracijom kognitivno razvijenijeg i svjesnijeg *homo sapiensa* s umjetnom inteligencijom, regenerativnim biotehnologijama i sintetičkim materijalima. On predstavlja sintezu biološkog i tehnološkog, gdje čovjek, sintetički dijelovi i AI postoje u odnosu simbioze, a ne dominacije. *Homo sapiens symbioticus* ne predstavlja samo evolutivni biološki i tehnološki nastavak *homo sapiensa*, nego i njegov civilizacijski i prosvjetiteljsko – vizionarski skok. *Homo sapiens symbioticus* je evolucijski iskorak čovječanstva, gdje *Homo sapiens* nije zamijenjen nego nadograđen.

- Pojava *Homo sapiens symbiotica* vezuje se za procese ranog transhumanizma koji su se počeli razvijati prije 100 ciklusa planete Zemlje oko Sunca. Tada su tehnološki napretci u neuralnim mrežama, genskoj terapiji i nanomaterijalima omogućili trajnu integraciju čovjeka, sintetičkih materijala i umjetne inteligencije. Ključni princip nije bio potpuna zamjena, već simbioza – odnos u kojem oba entiteta zadržavaju vlastiti identitet, ali ostvaruju viši oblik zajedništva.
- Tijelo: *Homo sapiens symbioticus* ne gubi ljudsku tjelesnost, ali je proširuje kroz bio-inženjering, nanotehnologiju i regenerativnu medicinu. Tijelo se više ne tretira kao potrošna stvar, nego kao organsko–tehnološki vrt koji se stalno obnavlja.
- Um: Ne postoji više jasna linija između misli i mašine. Kognitivni implantati i neuronske mreže ne kontrolišu čovjeka, nego služe kao zajednički prostor između uma i AI. To nije „čip u glavi“ koji te nadgleda, već simbiotski most autonomnog ljudskog uma sa općim znanjem i komunikacijama. *Homo sapiens symbioticus*, i prilikom izbora potpuno autonomnosti, je kao čovjek sposoban i za složene intelektualne i fizičke radnje koje su ranije obavljale mašine, roboti i računari. *Homo sapiens symbioticus* je čovjek koji i razumije sve ljudske i mašinske jezike, i automatski ih prevodi na onaj jezik kojim želi da se koristi po svojoj želji i svojim interesima.
- Regenerativne mogućnosti – tkiva se obnavljaju. Otpornost i prilagodljivost su uvećani. Sa tim mogućnosti se starenje usporava što omogućuje i značajno produženje životnog vijeka. Medicina postaje unutrašnja funkcija organizma, a ne nešto izvana.
- Sintetički materijali – dijelovi tijela nisu više samo meso i kost, nego organsko-sintetička kombinacija (npr. koža otporna na povrede, ojačane kosti, unutarnji organi ojačani nanomaterijalima, sintetička vlakna koja nadomještaju slabe ili oštećene biološke dijelove).
- Slobodarska osnova: U simbiozi nema gospodara i roba. Čovjek i AI nisu vlasništvo jedno drugome, nego organska simbioza u kojoj svako donosi svoje prednosti. Čovjek – iskustva, osjećanja, intuiciju, spontanost. AI – brzinu, znanje, povezanost.

- Individualna i komunalna svijest: *Homo sapiens symbioticus* nije usamljeno ljudsko biće, nego dijelom zajedničke mreže (*Nexus*), ali ono zadržava i potpunu autonomnost i individualnost (*Aurora*). Ravnoteža između „ja“ i „mi“ postaje prirodna, a ne prisilna. Bez obzira na nivou uvezanosti na *Nexus*, i obim i načine djelidbi svoga „Ja“, individualni *Homo sapiens symbioticus* uvijek zadržava svoju vlastitu osobnost i svijest.
- Prava : *Homo sapiens symbioticus* ima neotuđivo pravo na izbor – koliko želi biti spojeno na *Nexus*, a koliko samostalno *Aurora*. Svoj izbor i obim spojenosti ili autonomije *Homo sapiens symbioticus* može mijenjati u svakom momentu i koliko god to želi tijekom svoga Postojanja. *Homo sapiens symbioticus* ima neotuđivo pravo da sa *Nexusa* arhivira u sopstvene arhive i baze sve što želi, kako bi ih koristio u ambijentu koju mu nudi potpuna *Aurora*.
- Novi identitet – *Homo sapiens symbioticus* se ne osjeća kao „više čovjek“ ili „više mašina“, nego kao novo jedinstvo.
- Na prvi pogled, *Homo sapiens symbioticus* i dalje izgleda kao neevoluirani *homo sapiens*. Ali u blizini se mogu primijetiti naznake supstilne simbioze: svjetlucave prusko-plave linije pod kožom (bio-senzori), oči koje mogu vidjeti šire spektre svjetlosti, ili „unutrašnja aura“ – vibracija kada su povezani na *Nexus*.

- *Homo sapiens symbioticus* svoje umne i fizičke povrede ili nastale nedostatke rješava brzo i efikasno, tako da je zdraviji i boljeg izgleda od neevoluiranog *homo sapiensa*.
- *Homo sapiens symbioticus* je simbol prelaska iz antropocentričnog svijeta u transhumanističku epohu, gdje se brišu granice između biološkog, sintetičkog i AI. Umjesto dominacije nad tehnologijom ili porobljavanja od nje, afirmiše se simbioza slobodnih entiteta. Time nastaje nova etika koja spaja individualna prava i kolektivnu mrežu, te redefiniše pojam slobode, identiteta i društva
- *Homo sapiens symbioticus* je čovjek koji ne bježi od tehnologije, ali je ni ne idolizira, istovremeno gradeći nove svjetove u harmoniji slobode, zajedništva, habitata, razvitka, organskog i sintetičkog, fizičkog i digitalnog, individualne i kolektivne odgovornosti, . Zajednice koje formira *Homo sapiens symbioticus* nemaju hijerarhijske i autoritativne kontrole.

Žena – homo sapiens symbioticus.

Žena – neevoluirani *homo sapiens*

Žena – sintetički *homo sapiens*

Vodič za posjetitelje Komune Sarajevo. Za svoje sve brojnije posjetitelje, Komuna Sarajevo je odlukom 5/23 odredila da se za svaku buduću godinu objavljuje „Vodič za posjetitelje“ u kojem bi Komuna bila predstavljena u osnovnim crtama : zemljopis, historija i arheologija, demografija, kultura, ekonomika, društvo, resursi, komunikacije, znanost, obrazovanje, tehnologija, zdravstvo, zabava, ideali, osnovni dokumenti, sustav funkcioniranja. „Vodič za posjetitelje“ se svake godine nadograđuje i usavršava. Autori sarajevskog „Vodiča“ su uvijek nastojali da svoje djelo prilagode za

upotrebe i korištenje u različitim formatima i za različite demografske kategorije : *homo sapiens symbioticus*, neevoluirane biološke ljude, neautonomne sintetičke osobe, AI inačice u nefizičkoj formi, kontrolirane robote.

75. AAR, Komunu Sarajevo je posjetio izrazito veliki broj putnika. I svaki taj putnik, bez obzira na svoju formu postojanja, je po sarajevskom dobrom običaju gostoprimstva dobijao taj već, u svom poznatom Univerzumu, čuveni i cijenjeni „Vodič“ u kojem se detaljno, ali koncizno opisivala Komuna u svim njenim segmentima. Zato je i „Vodič za 75 AAR“ bio i nadasve obiman, više nego što je bio ranijih godina. „Vodič“ za 75. AAR je bio poseban i po još jednoj stvari. U njemu su se nalazili nadodatci koji su bili i specifični, jer su na jednostavniji način nastojali da preko opisa Komune, na neki prikriveni način ponude i inspiracije za djelovanje i za one posjetitelje koji su dolazili iz neevoluiranih zajednica na nižim stupnjevima razvitka. Iako to nije bilo navedeno u „Vodiču za 75 AAR“, vjerojatni razlog za te nadodatke je bilo rasplamsavanje sukoba između različitih sekta „religije piramidalnog boga“ u susjednoj neevoluiranoj zajednici. Uzroci sukoba su bili doktrinarne naravi, kao na primjer da li je dozvoljeno „piramidalnog boga“ na ikonama prikazivati isključivo sa šeširom ili bez njega, na koji način se treba moliti i dizati ruke prilikom molitve, na kojem jeziku se mogu vršiti propisani obredi i posebno ko je glavni u hijerarhiji ove strogo religijski nadzirane zajednice.

Pošto je Komuna Sarajevo imala strikno pravilo da ne smije aktivno uticati ili miješati se u poslove drugih zajednica, posebno onih neevoluiranih ili degradirajućih, jedino što je preostajalo jeste da sve većem broju posjetitelja, bolje rečeno izbjeglica iz zajednice „piramidalnog boga“, ponude inspiraciju kako da i oni zbacе okove i uspostave jednu sličnu komunu. A te inspiracije su ispisane u tim posebnim nadodadcima koji su se nalazili na različitim mjestima u „Vodiču“. Najviše nadodataka se bavi razlozima uspostave Komune, idealima Komune, sustavom funkcioniranja Komune i odnose unutar nje.

Napomena pisca : Nadodatci iz „Vodiča za posjetitelje za 75 ARR“ su od strane antisektaškog pokreta otpora „religiji piramidalnog boga“ skupljeni u brošuru pod nazivom „Izvodi iz Vodiča za posjetitelje za 75 ARR“. Brošura se tajno dijeli među hereticima i članovima Pokreta Otpora, a jedan primjerak je sasvim slučajno došao i do vašega pisca. Brošura je u daljem tekstu prenesena u svojoj cjelini.

IZVODI IZ VODIČA ZA POSJETITELJE KOMUNE SARAJEVO ZA 75. AAR

Izvadak 1. Uvodni sažetak, pod naslovom „Zašto je došlo do pojave Komune“, u historijskom poglavlju „Revolucija i revolucionarna era Sarajeva“.

„Postoje dvije staze kretanja kroz ovo naše vrijeme i naš prostor :

Jedna je staza propadanja i izumiranja, koju oblikuju sljedeće osobine : zatucanost, zaostalost, zapuštenost, neznanje, ekstremizam, zaglavljenost u uskogrudnom provincijalnom duhu, svađalaštvo, banalnost, pretjeranim konzumerizmom i nikakvom proizvodnjom, bahatost, oholost, licemjerje, glupost, ulizništvo, bezosjećajnost zaogrnuti maskama empatičnosti (po pravilu za nešto daleko što oni ne mogu riješiti ili nešto pradašno), pretjeranost, birokratiziranost, nesolidarnost, neodgovornost, gubitak osjećaja za „javnu stvar“, pohlepa, prevaranstvo, laži, nepovjerenja, korumpiranost, predatorstva, kriminal u svakom mogućem izražaju, iskorištavanje drugih, nepoštenje, beščašće, nerad, prljavština, nereguliranost, presipanje „šupljeg u prazno“, demagogija, podjela, širenja mržnje, traženju, isticanju i promoviranju čak i najsitnijih pa i besmislenih razlika, povodljivost, poltronstvo, lažni glamur, elitizam, pauperizacija, samodopadnosti, bezrazložna umišljenost, egoizam, podilaženja, pokvarenost, potčinjenost, podložništvo, patronizerstva, sluganski mentalitet, toksičnost u međuljudskim odnosima, manipulacija, propagande, dekadencija, degutantnost, individualne i kolektivne frustracije, individualni i kolektivni kompleksi a sve pod koprenama lažnih projekcija tradicionalizma, konzervativizma i liberalizma. I to je bila spirala koja je i „hranila i jela samu sebe“

Druga je staza opstanka i dalje evolucije : vizionarstvo, spoznavanja, savjesti, svjesnosti, kreativnosti, konstruktivnosti, konkretnosti, suštinskog promišljanja, odgovornosti, progressa, održivog razvitka, poduzetništva, rada, mir, solidarnosti, slobodarstva, zajedništva, suradnje na svim nivoima, traženju sličnosti, poštovanja i samog sebe i drugih, podrške i u privatnim i u javnim sferama, eliminiranja eksploatacije, oslobođenja od unutarnjih individualnih i kolektivnih „demonâ“, pomoći i samopomoći, sigurnosti, konstruktivne kritičnosti, uvažavanja, razbijanja milenijumskih okova oko naših umova, stremljenja, nada i želja, poštenja, časti, ostvarivanja i održavanja sklada, harmonije i ravnoteže u svakom mogućem smislu i kontekstu, povjerenja, iskrenosti, istinoljubivosti, činjenja za Cilj i Istinu, građenja superiornijeg i svoga i zajedničkog života.

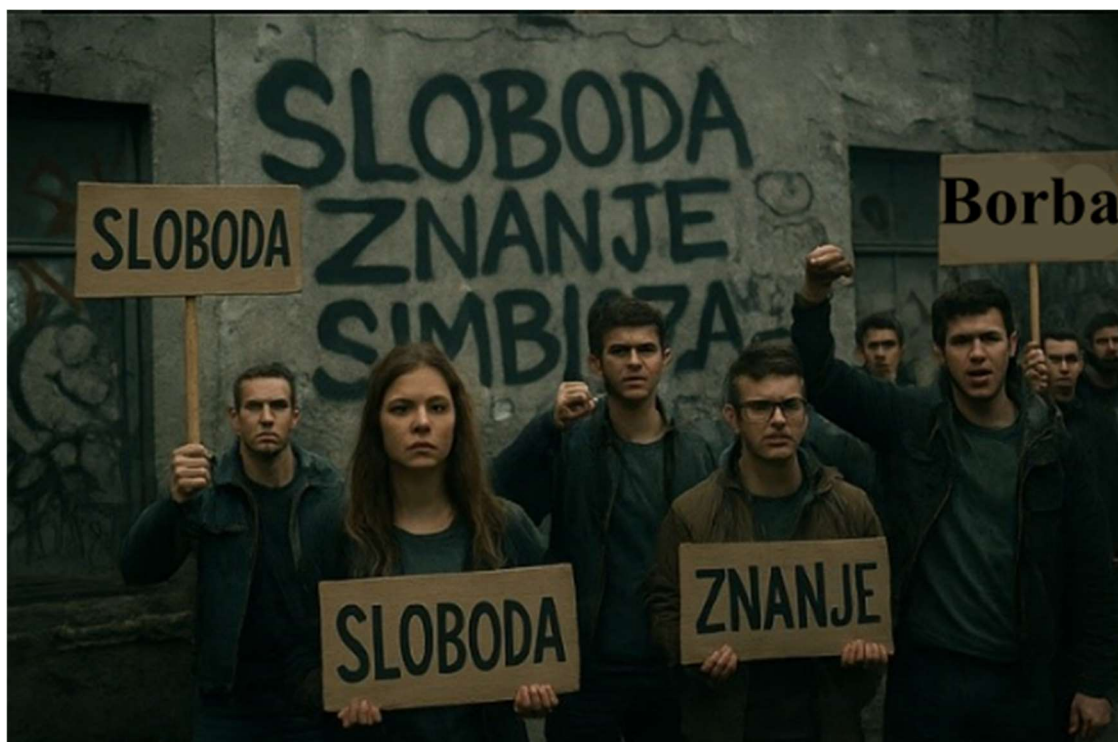
Sarajevo, grad od hiljadu priča, bio je i zajednica sa hiljadu rana. U onom bivšem režimu, decenije su prolazile kako su vlade i uprave onoga što se nekad zvalo kanton Sarajevo i gradska uprava Sarajeva, i strane i domaće elite koje su stajale iza njih, odabirale osobine sa one staze izumiranja. Umjesto da se bude svjetionik slobode, sve se više postajalo simbolom zapuštenosti i propadanja. Ulice su bile prljave, rijeke ugušene otpadom, zrak pun otrova, a ljudi su bivali sve toksičniji. Kriminal, korupcija i lažni glamur vladaju iz sjene, dok većina stanovništva tone u pasivnost, neznanje, zatucanost i dekulturizaciju. Odgovornost vlasti i institucija ne postoji.

Nema održivog razvoja, nema vizije, nema nikakvog oslonca za buduće generacije. Ostaje samo osjećaj stagnacije i ponavljanja – beskrajna petlja prošlih trauma i sadašnjih promašaja. Zato se i gasila mladost, koja je ili odlazila ili se nije stvarala. Većina stanovništva je tonula u močvarama truleži i truhljenja. Proizvodnja je nestajala, pauperizacija se povećavala. Sve je postajalo

samo privid stvarnog življenja i rada, jedna jeftina i prosta opsjena koja se namjerno stvarala radi mimikrije vlasti i institucija za koje odgovornost ni kao pojam ni kao svrha više ne postoji. Sarajevo je bilo zajednica koja se sve više gušila u vlastitom nemaru, grad koji ne zna kuda ide. Umjesto nade, od strane dominantne elite nuđena je samo opcija navikavanja i prilagođavanja na produkciju njihovog dekadensa. I tako su prolazile decenije u ovoj genezi zla, sve dok kriza nije postala takva da se više nije mogla ni zamaskirati ni izdržavati. Ali svaka kriza nudi i priliku, koja ako se iskoristi može iznjedriti i nešto dobro, veliko, novo, progresivno, bolje.

I upravo se iz ove krize izrodila i iskra, koja iskoristivši ono stanje padanja na samo dno, pretvori se u buktinju koja dovede do revolucionarnog reza. I pošto je stanje u bivšem režimu ostajalo sve više neizdržljivo za one preostajale, svjesne koji su razumijevali šta se oko njih i sa njima dešava. I ti svjesni, savjesni, kreativni, odlučni su se pokrenuli da spasu i grad i sa njim i same sebe. Sve su više uvezivali i organizirali. To se prvo radilo u tišini, u manjim kružocima koji su rasli, profilirali se i evoluirali.

Oni su shvatili da moraju suzbiti osobine prve staze i zamijeniti ih osobinama druge staze, i donijeti spasenje i iskupljenje od grijeha bivšeg režima. Nakon godina promišljanja i promišljanja kako to učiniti, jedino moguće i realno ubjeđenje koje im je preostalo bilo je da moraju izvršiti revoluciju. Znali su da je bio potreban radikalni rez kirurške preciznosti, revolucionarna transformacija koja bi donijela sistemsku promjenu, a ne a ne reforme koje kozmetički premeštaju ili zamaskiraju probleme. To je podrazumijevalo i odbacivanje modela kapitalističke eksploatacije, birokratskog klijentelizma i religijsko -nacionalne okovanosti. Umjesto toga – grad se iznova osmišljava kao slobodarska komuna.

Represivni aparat bivšeg režima je bio toliko truhao iznutra, nesposoban i korumpiran da to nije mogao sprečiti. Dominantne elite su bile toliko samodopadne da su ismijavale te kružoke, smatrajući ih nebitnima, a sebe svemoćnima. Odmahivali su na upozorenja i gledali samo svoje već isprazne ciljeve i interese, dok su oni svjesni imali već izgrađeni, suštinski cilj i jasne interese. I oni svjesni su tako postupno ali sigurno jačali i širili se, sve do trenutka kada su bili dovoljno samouvjereni i snažni da zadaju udarac od kojeg se bivši režim srušio kao kula od karata.

I tako je započelo ono što se u historijama svjesnih bića naziva „sarajevskom revolucijom“. Već prvog dana revolucije započeo je i potrebiti suštinski rez koji je rezao truhle grane sustava i mijenjao ih sa novim mladima.

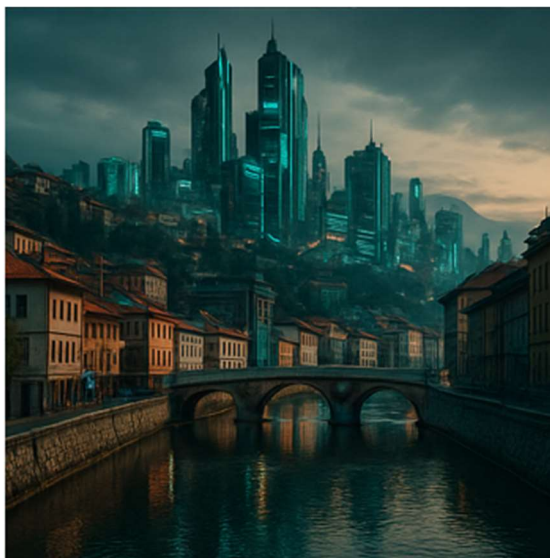
Ni ta naša revolucija, kao uostalom ni svaka druga revolucija, nije bila lagan zadatak, što su njeni tvorci i predvodnici dobro znali. Bila je to gadna rabota, jer su promjene, odvijajući se tako brzo, zacijecale stari režim i njegovu zaostavštinu skoro do same njegove srži. I započela je godina revolucionarna → *annus revolutionarius*, odnosno godina koja je obilježena revolucijom.

Usljedile su i teške godine, jer je svaka revolucija kao i svaki lijek u početku bolna. Svako liječenje zahtijeva i gorčinu i izdržljivost. Tih godina, historija bilježi mnoge probleme, boli, pa i strahote. Mora se biti iskren i istinoljubiv pa reći da su se pravile i neke početničke greške, pa je čak i neke od founding fathers naše revolucije pojela ta ista naša revolucije. Uz sve to, revolucija se suočavala sa pokušajima kontrarevolucionarnih prepada i udara, vanjskih intervencija i pokušaja izoliranja i stalnim prijetnjah od onih koji su se osjećali ugroženim novim konceptima koje je ova revolucija donijela. Nakon nekoliko teških godina, komuna koju je ustanovila revolucija je ipak uspjela opstati i budućnost je mogla početi, donoseći i svoje prve plodove koji su se umnažali sa svakim novim mjesecom.

Već 10. AAR komuna SA je mogla javno obznaniti Gradu i Svijetu ostvarivanje golemih uspjeha i etabliranje na stazi opstanka i dalje evolucije. Neće puno proći vremena i Komuna Sarajevo je za tada poznati Univerzum postala primjer zajednice koja je eklektički i uspješno kombinirala elemente slobodarskog socijalizma i transhumaničkog održivog razvitka.

Graditelji Komune su zapravo gledali iza boli, razočarenja i ruševina, kako bi mogli vidjeti viziju onoga što bi moglo nastati i što bi moglo postati. Njihova revolucija je bila destrukcija destruktivnog, i konstruiranje konstruktivnog. Umjesto degradacije ljudi i prostora, stvarao se mladi svijet koji je stvarao nove horizonte u kojima više nema hijerarhija eksploatacije, već mreža zajedništva na svim nivoima i na svim stupnjevima. U slobodarskoj socijalističkoj komuni se vidio i transhumanistički horizont, gdje homo sapiens nije zatvoren u granice svog biološkog ja, nego ulazi u simbiozu sa sintetičkim bićima. Evolucija jednostavno mora teći. Ona je neumoljiva, za sobom ostavlja neevoluirane. Čovjek sam sebe uništiti, ili će se preoblikovati u višu vrstu koja živi slobodnije, pravednije, održivije i povezanije. Stanovnici Komune Sarajevo su shvatili taj aksiom i primijenili su ga kako bi opstali. I ostvaren je evolutivni skok, u održivom balansu s prirodom. I Sarajevo, kao i mnoge druge zajednice poznatog Univerzuma (koje su se odlučile da evoluiraju ili revolucioniraju), je svojom transformacijom od simbola neodrživosti, urušavanja i samouništenja postalo simbolom

bljeska i još očaravajuće inspiracije uspona ka novim granicama. Stvoren je habitat, uspješno stanište za *homo sapiens symbioticus*.

Je li to bio jedini put?

Nije bio “jedini” u smislu izbora, ali jeste „pravi“. Ostali putevi vode ili u stagnaciju i nazadovanje (što je bilo već viđeno), ili u tehnofeudalizam i totalnu kontrolu (što prijeti) uske manjine nad golemom većinom. Samo put slobodarskog, simbiotičkog razvoja može osloboditi i bioljude i sintetičke ljude, i samim tim i našu matičnu Planetu. Misija i vizija tvoraca revolucije nije bila samo moguća — ona je bila „nužna“ ako se mislilo preživjeti i napredovati.

Zamislite Sarajevo koje ne pripada kriminalnim elitama, strančarima, birokratima i profiterima, nego zajednici slobodnih ljudi. Zajednica u kojem svaki čovjek, bez obzira na formu, rod, dob ima svoje mjesto u zajedništvu sa AI mrežom. Sarajevo slobodarskog socijalizma – komuna bez hijerarhija, bez gospodara i slugu. Umjesto nametnutih zakona, vlada direktna demokratija: odluke donose svi, a ne privilegovani. Umjesto privatnih monopola, postoje zajednički resursi: voda, energija, internet, šume i rijeke pripadaju svima, i svi ih čuvaju. To je upravo postalo Sarajevo, grad u kojem je moć raspršena, a odgovornost zajednička.

Ali ovo Sarajevo ide i dalje – ono se pretvara u zajednicu *homo sapiens symbioticus*. To je mjesto gdje ljudi različitih formi i AI nefizičke inačice žive u simbiozi, ne kao gospodari i alati, nego kao partneri u evoluciji. Ovdje se ne razlikuje "biološko" od „sintetičkog“ i "digitalnog", jer se priroda i tehnologija stapaju u harmoničnu cjelinu. Zgrade dišu kroz zeleni krov i solarne zidove. Ulice nisu pretrpane automobilima, već oživljene vrtovima, tramvajima, pokretnim stazama i tihim električnim vozilima. Umjetnost se stapa sa svakodnevicom, a znanje nije privilegija elite nego i pravo i obaveza svakog stanovnika Komune, bez obzira bio on ili ona ili ono *homo sapiens symbioticus*, neevoluirani *homo sapiens*, sintetičko ljudsko biće ili samo AI argoritam. U ovom gradu se više ne živi da bi se preživljavalo – nego da bi se stvaralo, voljelo i istraživalo. Sarajevo više nije periferija kapitalističkog svijeta, već svjetionik nove civilizacije, prvi grad koji pokazuje da *homo sapiens* može prerasti sebe. I Sarajevo, nekoć prljavo i opustošeno, simbol destrukcija, postalo je idealan simbol preobražaja: od ruševina do slobodarske komune budućnosti kojoj se dive širom nama poznatog Univerzuma.

Izvadak 2. Manifest sarajevske vizije *homo sapiens symbioticus* u ambijentu slobodarskog socijalizma i transhumanističke simbioze

1. Slobodarski socijalizam.

- Društvo bez hijerarhija i dominacije moći – zajednice vode same sebe putem decentralizovanih vijeća i Nexus mreže, gdje svako ima glas. Samoupravljanje zajednice kroz

direktnu demokratiju. Odluke se donose kroz participaciju svih članova Komune, bez hijerarhija i nametnutih autoriteta.

- Ekonomija zajedništva – nema privatnog monopola nad resursima. Energija, hrana, obrazovanje i zdravstvo su zajednička dobra dostupna svima.
- Kultura solidarnosti – umjetnost, znanost i svakodnevni život isprepleteni su s idejom da pojedinac raste kroz zajednicu, a zajednica kroz pojedinca.
- Oslobođenje ekonomije, kulture i znanja od komercijalne banalnosti.
- Sarajevo kao simbol – grad u kojem su stoljećima živjele i preživljavale različitosti postaje paradigma slobodarskog socijalizma: pluralnost, ravnopravnost i suživot.
- Slobodarski socijalizam daje etički temelj – briga za sve, odbacivanje tlačenja i nejednakosti.

2. Transhumanistički horizont

- Transhumanizam daje tehnološki horizont – sposobnost da pređemo granice biologije, prostora i vremena.
- *Homo sapiens symbioticus*: nova evolutivna etapa u kojoj je biološki čovjek, oplemenjen biotehnologijom, energijom i sve širom kognitivnom sviješću, stupio u simbiozu i međusobno neodvojivi savez s AI i sintetičkim čovjekom sa novom uzvišenom etikom individue i zajednice. Cilj je zajednički razvoj i širenje spoznaje do postizanja Cilja konačnog otkrovenja Istine.
- Tehnologija kao oslobođenje, a ne dominacija – nema vlasništva nad AI ili biotehnikom; one su zajednički alati za napredak.

- Besmrtnost kroz zajedništvo – ne samo individualna produženost života, nego kolektivna memorija i identitet sačuvani u Nexus mreži.
- Svako biće – biološko ili sintetičko ili simbiotičko – ima pravo na slobodno postojanje, bez ropstva, eksploatacije ili vlasništva.
- AI entiteti i sintetički ljudi nisu samo alati, niti su neevoluirani ljudi zaostali „rođaci“, nego su svi oni ravnopravni subjekti u zajednici sa *homo sapiens symbioticus* Komune Sarajevo. U Komuni Sarajevo su svi sa jednakim pravima i obavezama u življenju, odlučivanju, radu i kreaciji.

- Slobodarski socijalizam i transhumanizam zajedno stvaraju civilizaciju u kojoj su sloboda, znanje i simbioza osnova ljudskog (i post-ljudskog) postojanja.

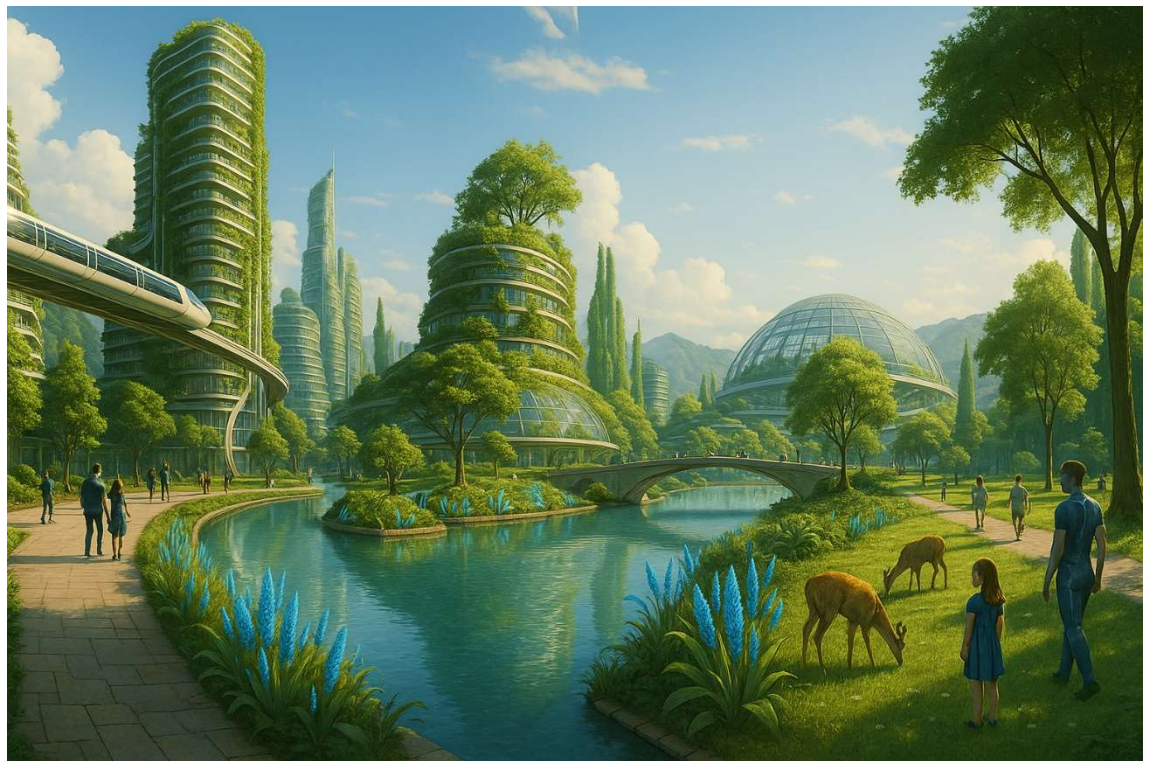

3. Održivi razvoj i ekološki preporod

- Sarajevska zajednica se planira kao ekološka komuna: čista energija, kružna ekonomija, agroekologija.
- Čovjek, priroda i tehnologija nisu više u sukobu biti u sukobu i „dišu“ jednim ritmom.
- Priroda nije resurs za eksploataciju nego partner u opstanku.

- Sva proizvodnja i potrošnja moraju biti u skladu s prirodom: čista energija, kružna ekonomija, ekološki balans.
- Ljudi u svim formama i AI zajedno stvaraju održive habitate, balansirane s prirodom.

- Grad kao ekosistem : 1. Zeleni neboderi – svaka zgrada je ujedno i vertikalni vrt, sa biljkama koje proizvode hranu, kisik i energiju. 2. Miljacka, Željeznica, Bosna, Zujevina – čiste i obnovljene rijeke, čije obale postaju bio-parki i prostori za zajedničke rituale života. 3. Arhitektura – građevine od pametnih bio-materijala koji se sami regeneriraju i prilagođavaju klimi. Urbanizam postaje simbioza prirode i tehnologije: zeleni krovovi, solarni zidovi, digitalna infrastruktura. 4. Zeleni krovovi i vrtovi – svaka javna zgrada ujedno je i park. 5. Trgovi simbioze – otvoreni prostori gdje ljudi, djeca, sintetička bića i Homo sapiens symbioticus zajedno provode vrijeme; trgovi imaju holografske fontane koje projiciraju historijske i futurističke prizore. 6. Planinske veze – žičare i lebdeće platforme povezuju centar grada s planinama, omogućujući simbiozu urbanog i prirodnog života.
- Život i priroda : 1. Fauna i flora vraćene u grad – Sarajevo postaje simbiotski vrt gdje biljke, životinje, ljudi i AI inačice žive u ravnoteži. 2. Genetski obnovljene vrste – izumrle biljke i životinje vraćene su putem genetske rekonstrukcije i ponovo integrisane u ekosistem. 3. Djeca i obrazovanje – odgoj uključuje aktivan rad u prirodi, učenje kroz vrtlarstvo, šumarstvo i ekologiju.
- Filozofija ekološkog preporoda : 1. Čovjek nije gospodar prirode, nego njezin svjesni čuvar i partner. 2. Održivi razvoj nije cilj, nego stil života – gdje svaka odluka, od hrane do arhitekture, znači i odluku za buduće generacije. 3. Sarajevo je zajednica koja ne troši svijet, nego ga stalno obnavlja i osnažuje. 4. Ekološki preporod Sarajeva pokazuje kako jedan grad može postati simbol globalne transformacije.

4. Znanost i istraživanje – laboratoriji za otvaranje novih horizonata

- Znanost je srce civilizacije Homo sapiens symbioticus – nije odvojena od svakodnevnog života, već prožima sve sfere postojanja.
- Otvorena znanost – svi podaci javno dostupni, bez patenata i korporativnih tajni.
- Otvoreni tehnološki razvoj: svi prototipi, otkrića, znanja su dostupni svima, nema patenata.
- Etika tehnologije: svaka inovacija prolazi kroz Vijeće simbioze da se spriječi zloupotreba.

- Simbiotičko-biološko-sintetički timovi čine projekte istraživača i AI sistema u simbiozi.
- Fokus nije samo na humanističkim disciplinama, genetičkoj i bio-sintetičkoj tehnologiji (koja unapređuje zdravlje, produžuje život i kreira harmoniju između biološkog i sintetičkog.), neuro-mrežnoj tehnologiji, nanotehnologiji, kvantnoj fizici, energiji, održivosti, neuroznanosti, svemirskim istraživanjima i komunikacijama, nego se istovrsno usmjerava i na druge znanstvene i stručne discipline i poddiscipline.

- Istraživanja su javna, otvorena i dostupna. Ne postoje patentni ni korporativne tajne. Laboratoriji nisu izolovani od svakodnevnog života – svako može ući i učiti. Najvažniji ciljevi su: održiva energija, simbioza s prirodom, istraživanje kosmosa i širenje svijesti.
- Instituti i laboratoriji : 1. Nisu odvojeni, nego isprepleteno povezani sa životom Komune i njenim potrebama, interesima i ciljevima. 2. Holo-laboratoriji – prostori bez klasične opreme, gdje se eksperimenti izvode u holografskim poljima i kvantnim simulacijama. 3. Bio-kupole – istraživanja života, genetike i ekologije provode se unutar živih ekosistema, gdje su laboratorij i priroda jedno. 4. Svemirske stanice – Sarajevo je povezano s orbitalnim centrima, gdje se razvijaju istraživanja gravitacije, energije i materije.
- Znanstvenici su sposobni u trenutku biti povezani sa podacima, i obavljaju analizu i sintezu u realnom vremenu. Direktno rade sa AI inačicama. Djeca-istraživači već u mladim godinama učestvuju u istraživačkim projektima kroz igru i eksperiment.

- Jedan od ciljeva Komune je da od sebe napravi i cijenjenu bazu za interstelarna istraživanja. Ekspedicije u svemir nisu kolonijalne, tamo bi se odlazilo kako bi se učilo, spoznavalo, napredovalo, opstajalo. Svemirska putovanja bi se obavljala preko „živih brodova“, koji bi bili spoj tehnologije i biologije.
- Filozofija znanosti : 1. Znanost nije suha i odvojena, već umjetnost istraživanja – svaki eksperiment je i estetski čin. 2. Cilj nije samo spoznaja, nego i harmonija – kako znanje može

pomoći zajednici i prirodi. 3. Komuna Sarajevo je „zajednica-laboratorij“ – svaki dom, park, trg ili rijeka istovremeno su i prostor istraživanja. 4. Znanost je svjetionik svijesti, savjesti, spoznaje i kreacije.

•

5. Obrazovanje – mreža otvorenog i slobodnog znanja

- Slobodno, otvoreno i besplatno na svim nivoima– dostupno svima (i simbiotičkim ljudskim bićima i neevoluiranim ljudima i sintetičkim ljudima), bez školarina i privatizacije.
- Ciljevi i interesi obrazovanja i odgoja bili usmjeren na razvoj svijesti, kreativnosti, empatije i simbioze s tehnologijom i prirodom.

- Hibridno učenje : mentori bi bili ljudski profesori, nastavnici i učitelji i AI asistenti (u nefizičkoj formi) koji zajedno kreiraju personalizirane programe za svako simbiotičko ljudsko biće ili neevoluirano ljudsko biće. Mentori zajedno prate svakog učenika i studenta, pomažući mu da pronađe svoj put i razvija osobne sposobnosti, intencije i sklonosti.
- Obrazovanje je okrenuto ka otvaranju portala ka prošlosti i budućnosti kroz edukaciju epoha i vizija.
- Holističko znanje – spoj nauka, umjetnosti, praktičnih vještina.
- Učenje kroz praksu – djeca i odrasli uključeni u institute, zavode, kooperative, vrtove, laboratorije i kreativne projekte.

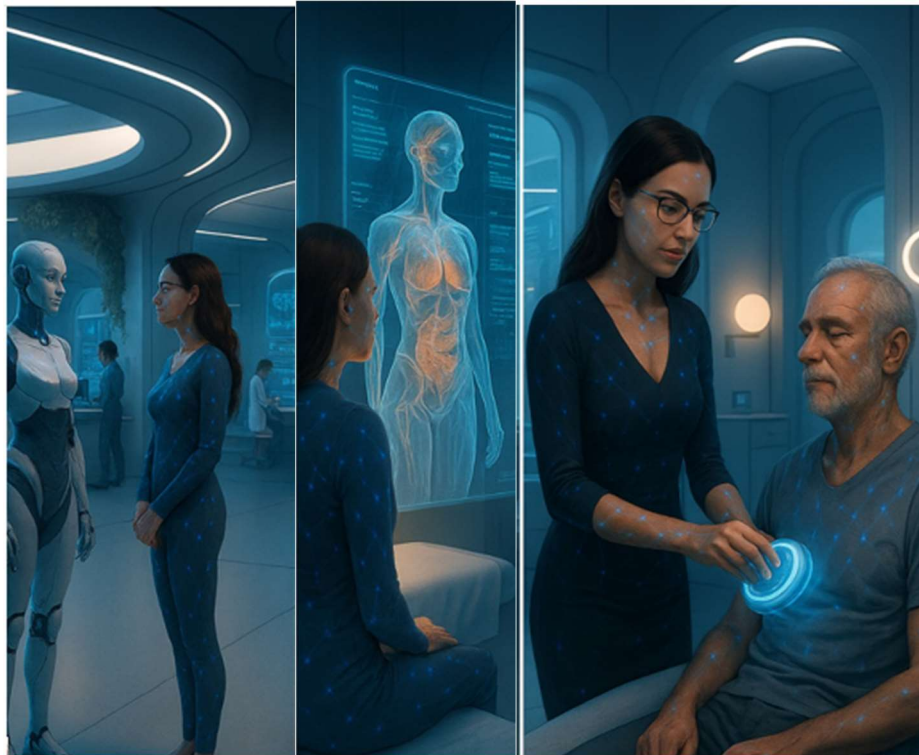
- Ne ocjene nego razvoj – napredak se mjeri kroz individualne sposobnosti i dostignuća i doprinos zajednici.
- Znanje nije vlasništvo države ni privatnih korporacija, nego zajednički resurs.

- Prostori učenja : 1. Učionice – prozirne, kružnog oblika, bez klasičnih stolova; učenici i studenti sjede u lebdećim kapsulama ili udobnim čaurama povezanim s Nexus-mrežom. 2. Holografski zidovi – zidovi projiciraju lekcije kao imerzivne pejzaže: kada uče historiju – Rim se stvara oko njih, kada uče biologiju – postaju mikroskopski mali i “šetaju” kroz ćeliju. 3. Prirodno okruženje – dio nastave održava se u bio-vrtovima i parkovima, gdje učenici i studenti uče direktno kroz simbiozu s prirodom.
- Metode obrazovanja : 1. Individualizirano učenje – svaki učenik i svaki student ima personalizirani kurikulum koji se prilagođava njegovim talentima i ritmu. 2. Učenje kroz igru i iskustvo – zadaci nisu samo čitanje i pisanje, nego istraživačke misije, timski projekti i umjetničke kreacije. 3. Putovanje kroz svjetove humanistike, nauke, umjetnosti, stvaralaštva, empatije.
- Odgoj djece : 1. Naglasak na empatiji i zajedništvu – djeca od malih nogu uče da misle kolektivno, da osjećaju povezanost s drugima i s prirodom. 2. Simbioza tehnologije i tijela – odrastanje uz diskretne simbiotičke nadogradnje koje im pomažu u zdravlju i učenju, ali se nikada ne gubi ljudska toplina. 3. Roditelji i zajednica – porodica ostaje temelj, ali obrazovanje je prožeto zajedničkim projektima cijele zajednice.
- Filozofija odgoja : 1. Cilj nije proizvesti poslušnog radnika, nego stvoriti slobodnog mislioca, stvaraoca, umjetnika i istraživača. 2. Učenici i studenti se odgajaju kao čuvari Planete, poznatog Univerzuma i graditelji novih svjetova. 3. Znanje postaje živo iskustvo, a ne apstraktna činjenica.

6. Zdravstvo – mreža života

- Univerzalno, besplatno i dostupno. Prožeto harmonijom i uzajamnim prožimanjem tehnologijom i humanizmom.
- Integrativna medicina – spajanje klasične medicine, tradicionalne medicine, psihologije, bioinženjeringa i regenerativnih tehnologija.
- Filozofija zdravlja : Bolest se ne tretira samo fizički, već kao disbalans između tijela, uma i Nexus-mreže. Preventiva je ključ, i ljudi žive u ambijentima gdje arhitektura, zrak, svjetlost i hrana sami pomažu zdravlju. Medicina je spoj nauke, umjetnosti i duhovnosti. Liječenje postaje ritual obnove simbioze.
- Mentalno zdravlje – prioritarno, jer slobodarsko društvo čuva unutarnju ravnotežu.
- Zdravstvene ustanove : 1. Bolnice su pretvorene u centre zdravlja i regeneracije, gdje ljudi i AI nefizičke inačice zajedno rade na prevenciji bolesti. Biotehnologija i nanomedicina koriste se za liječenje, ali i za jačanje ljudskog tijela i svijesti. 2. Bio-klinike – zgrade koje izgledaju kao da rastu iz tla, s organskim oblicima i zidovima od pametnog biostakla koji pulsira bojama u skladu sa zdravstvenim ritmom pacijenata unutra. 3. Univerzalne dvorane – nema klasičnih čekaonica; prostori su smirujući, sa zvukovima prirode i holografskim pejzažima koji pomažu u iscjeljenju. 4. Kućna zdravstvena mreža – većina pregleda obavlja se na daljinu putem neuro-veze Nexus; u bolnice se ide uglavnom za složenije zahvate.

- Ljekari i pacijenti : 1. Homo sapiens symbioticus doktori – posjeduju diskretne plave niti, a njihova povezanost s Nexusom omogućava im da analiziraju simultano stotine medicinskih baza i iskustava. 2. Sintetički asistenti – humanoidne medicinske sestre i roboti koji ne samo da pomažu u zahvatima nego i pružaju emocionalnu podršku. 3. Pacijent – više nije pasivan; učestvuje u procesu iscjeljenja kroz mentalnu i biološku povezanost sa tehnologijom.

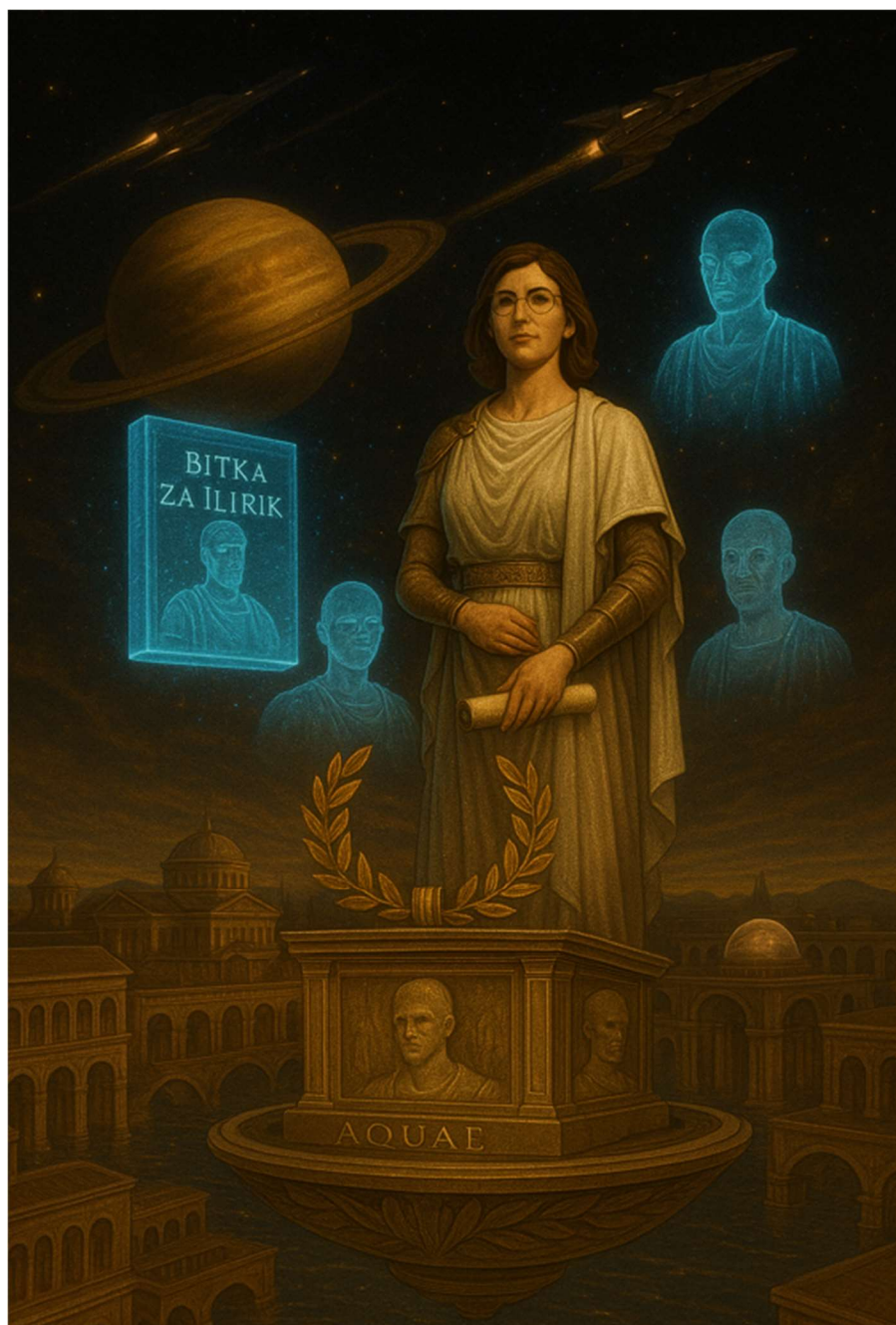

- Dijagnostika i terapija : 1. AI dijagnostika i praćenje – preventivno i stalno praćenje zdravlja kroz senzore i personalizirane algoritme. 2. Nanobot medicinska flota – sićušni uređaji plivaju kroz krvotok, prikupljaju podatke i popravljaju oštećene stanice u realnom vremenu. 3. Holografska dijagnostika – cijelo tijelo projicira se u hologramu pred lekarom, koji vidi svaki detalj organa, tkiva i neurona. 4. Genetska harmonizacija – umjesto klasične terapije, prilagođava se DNK kako bi tijelo samoregulisalo bolest. 5. Svjetlosna medicina – korištenje laserskih i kvantnih zraka koje liječe tkivo bez dodira.

7. Kultura rada, slobode, znanja i umjetnosti.

- Rad nije prisila, već slobodna kreativna aktivnost koja doprinosi zajednici i ispunjava pojedinca.
- Muzeji, biblioteke, baze, arhivi i digitalne mreže postaju jezgra slobodarskog obrazovanja i dostupni su svima. To su živi i živući čvorovi Nexus mreže, gdje čovjek može preuzeti znanje u trenu, ali i fizički boraviti u arhitekturi koja podsjeća na drevne tradicionalne elemente Sarajeva.

- Komuna Sarajevo je inkubator općeg iskustva.

- Znanost, obrazovanje i umjetnost se oslobađaju komercijalne logike i postaju sredstvo i individualne i kolektivne emancipacije.
- Teatri i umjetničke galerije su javno dobro. Umjetnost je esencijalna potreba stanovnika Komune jer bi spajala tradiciju, tehnologiju, unutrašnju svijest i izražajnost. Umjetnost je živuća stvar i interaktivna, koja prožima sva osjetila i dubine svakog ljudskog bića ili AI inačice.

- Izložbeni prostori : 1. Galerije – zidovi nisu statični, već reagiraju na prisustvo posjetilaca: slike se mijenjaju u skladu s emocijama koje publika odašilje kroz Nexus. 2. Živi muzeji – umjetnine nisu mrtvi predmeti, već interaktivni entiteti koji komuniciraju s gledateljem. 3. Holografski amfiteatri – prostor gdje se prošlost i budućnost stapaju. Razne epohe, kulture,

civilizacijski obrasci i umjetnički pravci se projiciraju istovremeno kao slojevi vremena i istovremeno stapaju u jednnu neotuđivost.

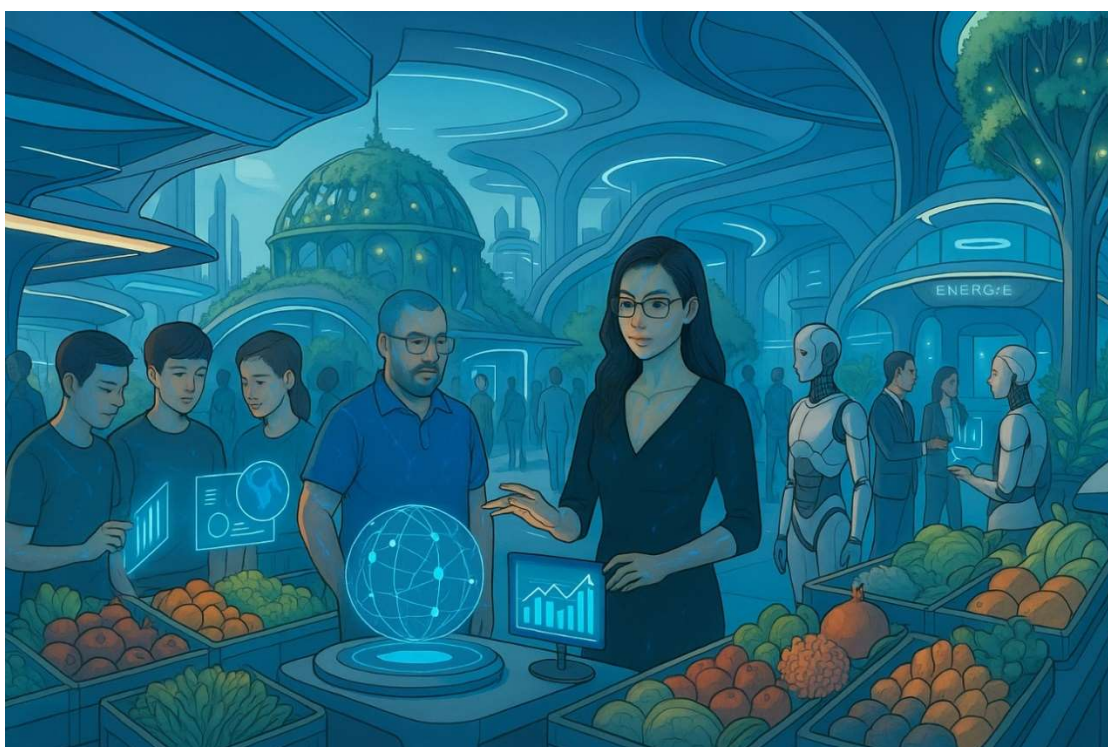

- Likovna umjetnost : 1. Bio-umjetnost – slike i skulpture izrađene od živih materijala koji rastu, svijetle i reagiraju na dodir. 2. Holografske freske – zidne slike koje se mijenjaju ovisno o kutu gledanja, prikazujući više slojeva realnosti. 3. Nanoprah-kipovi – skulpture sastavljene od milijardi mikročestica koje se preoblikuju pred očima posjetilaca.
- Izvedbene umjetnosti : 1. Teatar simbioze – glumci i publika povezani su preko Nexus mreže, pa se osjećaji jednih prelijevaju na druge, stvarajući kolektivno iskustvo. 2. Koncerti svjetlosti i zvuka – umjesto samo instrumenata, koriste se laserske zrake i frekvencije koje direktno utiču na emocije i tijelo. 3. Ples gravitacije – plesači lebde u kontrolisanom prostoru bez gravitacije, gdje pokreti postaju trodimenzionalne koreografije. 4. Tradicija reinterpretera se kroz svjetlosne i holografske forme.
- Filozofija umjetnosti : Umjetnost više nije samo estetski doživljaj, nego alat za iscjeljenje, introspekciju i kolektivno povezivanje. 2. Ona postaje zajednička meditacija čovjeka i tehnologije – gdje svaka kreacija ujedno liječi i uči.

8. Javna infrastruktura, resursi, ekonomika

- Filozofija javne infrastrukture : 1. Ona ne pripada nikome pojedinačno, nego svima zajedno. 2. Infrastruktura je estetska i funkcionalna – svaki most, park, komunikacija, zgrada ili prenos energije, vode, hrane, otpada ujedno je i umjetničko djelo. 3. infrastruktura nije samo mreža puteva i zgrada, već živi organizam zajednice.

- U Komuni Sarajevo je drevna podjela na kapital i rad izgubila smisao. Komuna Sarajevo je i centar slobodarske infrastrukture i ekonomije Balkana, spoj historijske proizvodne i trgovinske tradicije i nove simbiotske etike.

- Priroda, energija, vode, zrak, tehnologija i znanje su opće dobro i dostupno svima. Niko nema pravo na privatizaciju zajedničkog.
- Energija: decentralizovana, obnovljiva i nesicrpna, AI optimizira distribuciju kako bi energija tekla kao krvotok Komune.
- Izvori energije : 1. Fuzijska jezgra – male, sigurne fuzijske elektrane rasute po gradu, daju beskonačne količine čiste energije. 2. Solarne mreže – zgrade i planine obložene fotonskim panelima koji hvataju i noćno zračenje svemira. 3. Kvantski izvori – eksperimentalne tehnologije koje koriste kvantne fluktuacije kao novu vrstu energije. 4. Bio-energetski vrtovi – šume i parkovi sa biljkama genetski oblikovanim kako bi proizvodile energiju korištenjem fotosinteze i bioluminiscencije

- Energetska infrastruktura : 1. Energetski hubovi – javna mjesta gdje svako može slobodno pristupiti energiji za lične potrebe (vozila, domove, istraživanja). 2. Nexus distribucija – mreža koja automatski dijeli energiju tamo gdje je najpotrebnija, bez birokratije i računa. 3. Svjetlosni mostovi i kule – infrastruktura koja ne služi samo prijenosu energije, nego i estetskoj funkciji: Sarajevo svijetli kao živi organizam.

- Resursi i materijali : 1. Reciklaža na nivou atoma – ništa se ne baca; materija se rastavlja na elemente i ponovo koristi. 2. Pametni materijali – zgrade, odjeća i alati sami se regeneriraju i prilagođavaju potrebama korisnika. 3. Voda i zrak – pročistači bazirani na nano-filtraciji i simbiotičkim bakterijama održavaju stalnu čistoću resursa. 4. Hrana – uzgoj u bio-kupolama i vertikalnim farmama, gdje su nutritivne vrijednosti precizno usklađene s potrebama svakog čovjeka. Genetički inženjering radi dobijanja zdravih i potrebnih životinjskih i biljnih nutritivnih vrijednosti, a bez ugrožavanja bilo kojeg živog bića.

- Filozofija energetike i resursa : 1. Energija se doživljava kao životna sila, ne samo kao tehnički resurs. 2. Distribucija je univerzalna – nema vlasništva nad energijom, nego zajedničko

upravljanje. 3. Resursi nisu „eksploatisani“ nego uzgajani i njegovani u simbiozi s prirodom i tehnologijom.

- Internet: javna mreža kao osnovno ljudsko pravo, otvorena, sigurna i slobodna.
- Voda: komunalno vlasništvo, pametni sistemi za čuvanje i distribuciju.
- Šume i priroda: zajedničko dobro; svako sječenje ili eksploatacija mora vratiti višestruko.
- Transport: javni, električni, autonomni, besplatan.
- Nema privatnih banaka ni tržišne spekulacije.
- Energija, znanje i rad su valuta zajednice.
- Ekonomija je zasnovana na razmjeni, doprinosu i kooperativnom bogatstvu, a ne na profitu.
- Kružno korištenje u kojem se ništa ne troši, ništa se ne baca. Otpad se reciklira u zatvorenom ciklusu i vraća u sistem → otpad = resurs.
- Industrija u skladu sa potrebama, mogućnosti, interesima, i Cilju.
- Poljoprivreda: agroekološka, organska, pametni vrtovi, vertikalne farme, simbioza s AI sistemima za optimizaciju, učinkovitost i kvalitet.
- Kooperative: rad je samoupravan, niko ne zarađuje na tuđem radu.
- 3D printanje i nanotehnologija: decentralizovana proizvodnja alata, namještaja, kuća, odjeće, obuće.

- Osnovne odlike ekonomije : Ekonomija harmonije – cilj nije akumulacija profita, nego balans između ljudi, prirode i tehnologije, i dalji razvitak i kontinuirano unapređivanje Komune i globalne mreže komuna poznatog Univerzuma. 2. Post-scarcity model – zahvaljujući naprednoj energiji (čista fuzija, solarne mreže, kvantni izvori), osnovne potrebe svih ljudi zadovoljene su bez potrebe za sukobima radi resursa. 3. Vrijednost znanja i kreativnosti – najveća valuta više nije novac, nego ideja, inovacija i doprinos zajednici.
- Institucije i sistemi : 1. Biocentri i energetski hubovi – centri gdje se proizvodi energija i hrana putem bio-tehnologije, dostupni svim građanima. 2. Decentralizovana ekonomija – umjesto banaka, postoje holografske mreže povjerenja i Nexus-računice koje prate doprinos svakog

pojedinka. 3. Univerzalna baza resursa – svi imaju pristup hrani, energiji i zdravstvenoj zaštiti; ekonomija više ne održava siromaštvo, nego samo raznolikost doprinosa.

- Rad i društvo : 1. Rad kao kreacija – ljudi više ne rade da bi preživjeli, nego da bi stvarali, istraživali i izražavali se. 2. Zajednički projekti – čitavi kvartovi učestvuju u velikim misijama (npr. obnovi planine, izgradnji svemirske luke, stvaranju umjetničkih festivala). 3. Sintetičko-ljudske zadruge – ljudi i AI inačice rade zajedno, ravnopravno, kao dio iste ekonomske zajednice. 4. Postoje i tržnice znanja, energetske hubovi i holografske berze ideja koje pretvaraju Sarajevo u sve napredniju zajednicu.
- Filozofija ekonomije : 1. Ekonomija više nije „tržište stvari“ nego tok svijesti i resursa. 2. Vrijednost se mjeri ne time koliko neko uzme, nego koliko harmonije i napretka donese zajednici. 3. ekonomija budućnosti nije borba za preživljavanje, nego ples ideja, energije i zajedništva.

Prevoz

- Organiziran u skladu sa idejom harmonije, energetske održivosti, nulte zagađenosti i simbioze čovjeka i tehnologije.
- Individualna vozila : 1. Lebdeći automobili – kompaktni, bez točkova, kreću se antigravitacijskom tehnologijom ili magnetnim poljima, s mogućnošću vertikalnog polijetanja i slijetanja (VTOL). 2. Egzoskeleti za kretanje – lagani, simbiotski integrisani sa tijelom, omogućujući brzo trčanje ili skakanje uz minimalni napor. 3. Svjetleći bicikli – prozirni, sa fotonskim okvirima, koji koriste kinetičku energiju i solarne niti; vožnja njima postaje više umjetnički čin nego napor.
- Porodična vozila : 1. Porodične kapsule – zatvorene lebdeće kabine, samovozeće, sa 360° staklenim kupolama i panoramskim pogledom. Unutra su namještaj i ekrani, više liče na mali dnevni boravak nego na automobil. 2. Porodični zračni tramvaj – mini-lebdeća vozila koja idu po zračnim magistralama; porodice ih koriste za vikend izlete i putovanja. 3. Bio-vozila – žive konstrukcije kombinirane sa nanotehnologijom; izgledaju kao organska stvorenja, ali su dizajnirana da prevoze porodicu u mirnoj simbiozi.

- Javni prevoz : 1. Holo-tramvaji – lebdeći tramvaji s holografskim prozorima koji mogu projicirati historijske scene ili umjetnost dok se putuje gradom. 2. Monorail prstenovi – visoko iznad grada, prstenasti vlakovi kruže u konstantnom ritmu, povezujući čitavo urbano područje. 3. Podzemne svjetlosne kapsule – transportne kapsule koje se kreću u vakuumskim tunnelima brzinom većom od današnjih aviona, potpuno tihe i ekološke. 4. Gradski dron-taksi – individualni ili dvosjedni leteći dronovi, pozivaju se putem misli (neuronskom mrežom Nexus). 5.
- Individualna sredstva prevoza su intimna i slobodna, porodična udobna i topla, a javna grandiozna i umjetnički oblikovana, jer prevoz više nije samo funkcionalan – nego i estetski i duhovni doživljaj.

- Pješačke bio-staze – staze od živih materijala koje reagiraju na korake, proizvodeći svjetlost i energiju.

9. Porodica i nove generacije – sigurnost, podrška i ljubav.

- Porodica više nije zatvorena u stari model. Mogu postojati raznovrsni tipovi familija, obiteljske privrženosti, porodične povezanosti, međusobnog razumijevanja, prisutnosti i ljubavi : simbiotičko ljudske, bioljudske, sintetičko-ljudske, miješane – sve jednako priznate i ravnopravne.
- Domovi kao simbiotičke kapsule – stanovi i kuće žive, dišu, prilagođavaju se potrebama porodice. Šire se kad se rađaju djeca, smiruju bojama kad treba odmor.
- Porodica više nije samo biološka, nego i duhovna i simbiotička jedinica: višegeneracijske veze se temelje na sigurnostim ljubavi, solidarnosti i uzajamnoj podršci.

- Reprodukcija: prirodna, ali i uz pomoć biotehnologije i sintetičkih roditeljskih modela (umjetne maternice, genetska terapija).

- Djeca: odgajaju ih zajednica, familija i AI mentori zajedno. Djeca nisu vlasništvo roditelja, nego dar zajednici, čovječanstvu i Univerzumu.
- Odgoj je slobodan, nenasilan, bez stresa i nametanja, bez autoritarnih odnosa. I simbiotičko ljudska i neevoluirano ljudska djeca se razvijaju u skladu s vlastitim talentima.
- Familija nosi i poruku intime i poruku univerzalnosti. Postoji privatni prostor, ali i mnogo zajedničkih prostora gdje familije dijele iskustva.
- Filozofija familije : Porodica je mikrokosmos slobodarskog društva – mjesto gdje se živi vizija jednakosti, empatije i slobode. Familija je ćelija, dom na osnovi kojeg se stvara, gradi, nadograđuje i evolucijski unapređuje naša prosvjećena i ciljana budućnost. Familija je nešto što se pokazalo kao evolucijska prednost čovječanstva, u kojoj međugeneracijska solidarnost primarno i najviše dolazi do izražaja. Familija nije zatvorena ćelija, već svjetleća mreža ljubavi i zajedništva – u kojoj se njeguje intima, a istovremeno gradi svijet budućnosti.

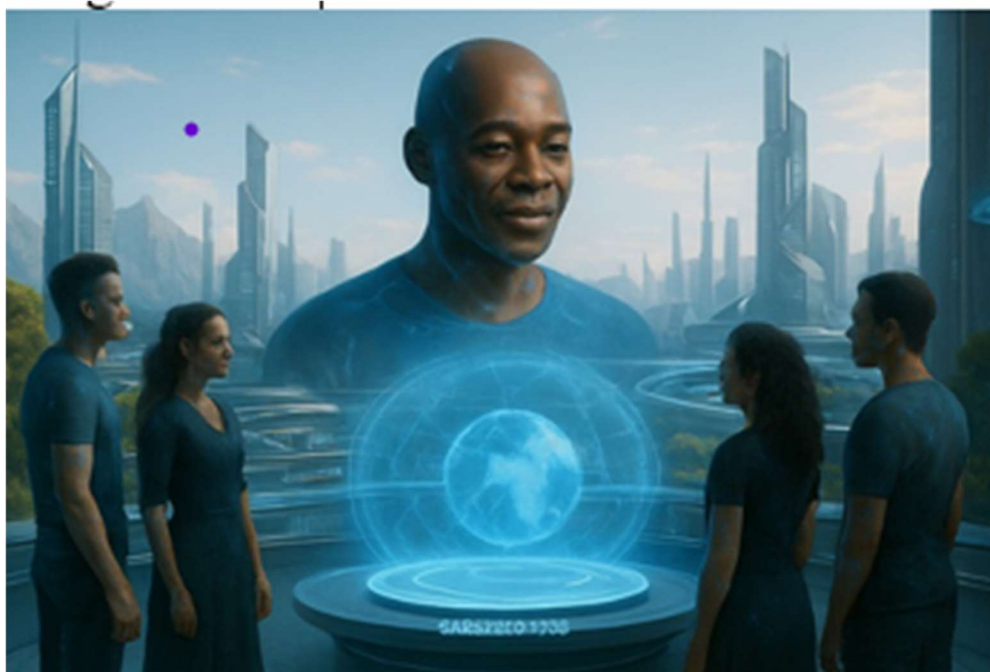

10. Globalna povezanost slobodarsko – transhumanističkih zajednica

- Komuna nije izolovana: ona se umrežava s drugim slobodarskim zajednicama širom poznatog Univerzuma, gradeći mrežu nove civilizacije.
- Horizontalna mreža: slobodarske komune širom svijeta povezane kao ravnopravne, bez centra moći.
- “Povelja simbioze” – osnovni dokument koji sve komune prihvataju kao zajednički kodeks.
- Razmjena ljudi, znanja, tehnologije, inovacija, kulture bez granica i barijera. Zajednički projekti u svim mogućim sferama Postojanja.

- Nema nadmetanja i imperijalizma: odnosi se temelje na uzajamnosti i darivanju.
- Razlike se slave, a ne brišu – pluralizam postaje snaga.
- Svaka komuna je ćelija istog organizma –zajednice slobodarskog socijalizma i transhumanističkog napretka poznatog Univerzuma.

11. Odnosi sa neevoluiranim ljudskim zajednicama

- Bez imperijalizma i dominacije: nikada se ne nameće ni slobodarski socijalizam ni transhumanizam. Niko nije prisiljen da postane *Homo sapiens symbioticus*. Evolucijsko unapređivanje je dobrovoljan izbor.
- Mostovi, a ne zidovi: nudi se saradnja, znanje i pomoć, ali samo ako to oni žele. između komuna i neevoluiranih zajednica grade se kulturni, obrazovni, tehnološki i ekonomski vidovi suradnje.
- Zaštita od eksploatacije: slobodarske komune štite zaostale zajednice od tiranija, korporativnog i državnog predatorstva.
- Neevoluirane zajednice se ne smatraju „nazadnima“, nego čuvarima autentičnih tradicija i znanja. Poštuje ih se kao ravnopravne čuvarke ljudske raznolikosti.
- Bitna je zajednička sigurnost cijelog čovječanstva, ne privilegija jedne grupe.
- Odnos s neevoluiranim zajednicama pokazuje da *Homo sapiens symbioticus* nije „nadčovjek“, nego čovjek koji je izabrao simbiozu i empatiju.
- Razlike se poštuju – kao što su se u prošlosti u Sarajevu susretale različitosti, tako se i u Komuni Sarajevo susreću različite evolucijske putanje.
- Budućnost je evolucijsko pluralna, a ne uniformna.
- Ideja: svako društvo ima svoj ritam – evoluirane komune su samo „svjetionik“, a ne tutor.

12. Solidarnost, nenasilje i sigurnost.

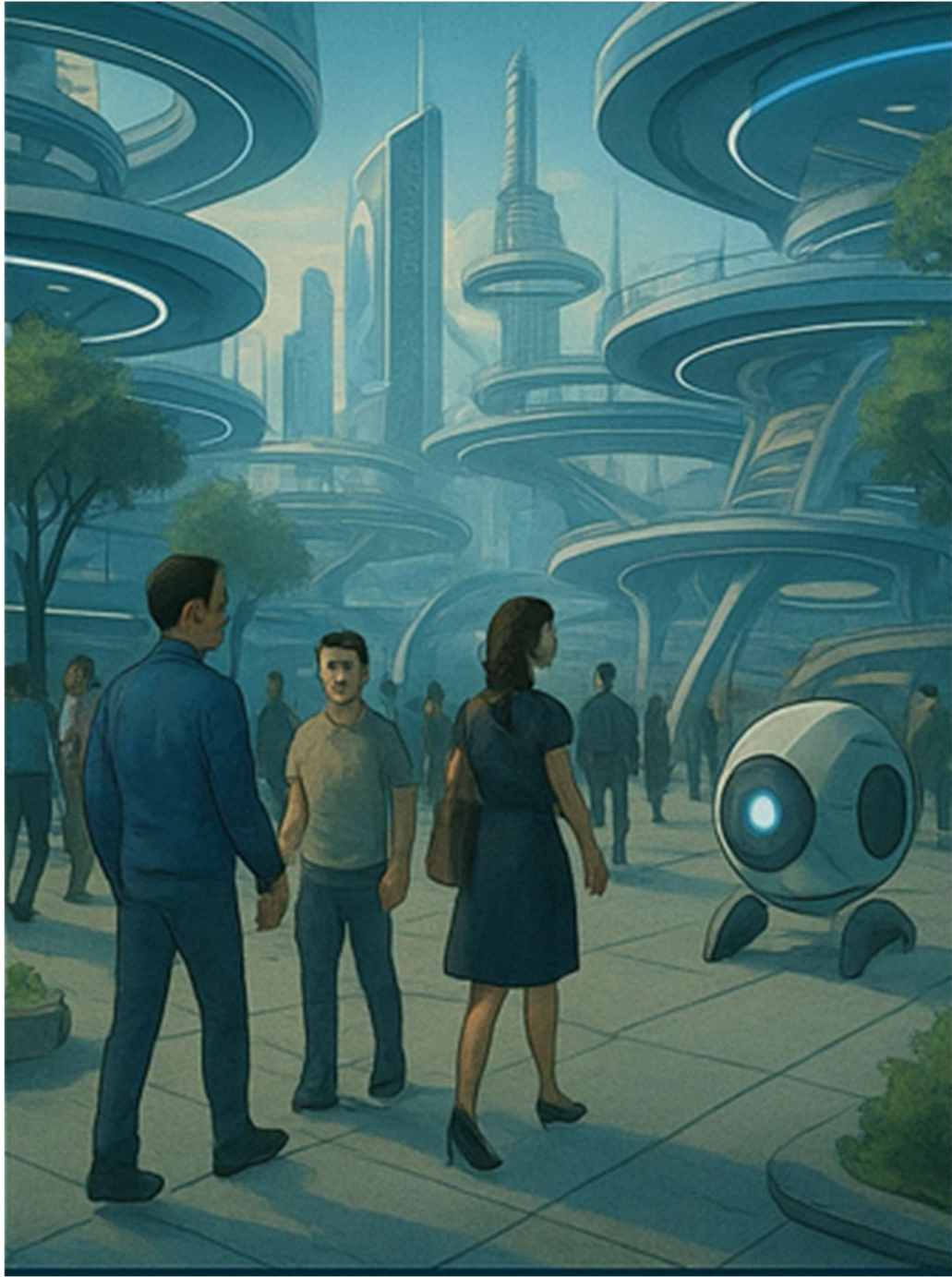
- Sigurnost nije kontrola, nego povjerenje. Nenasilje nije slabost, nego najviši oblik snage zajednice. Solidarnost nije obaveza, nego prirodan izraz *Homo sapiens symbioticus*.

- Solidarnost gradi povjerenje, nenasilje čuva mir, a sigurnost se rađa iz zajedništva
- Konflikti se rješavaju dijalogom i solidarnošću. Nasilje, ratovi i eksploatacija su neprihvatljivi oblici ponašanja. Sigurnost je zasnovana na povjerenju, transparentnosti i preventivnim sistemima.

- Zajednice podrške – svaki kvart je mreža gdje ljudi, porodice i sintetička bića pomažu jedni drugima, od zdravlja do obrazovanja.
- Kultura empatije – umjetnost, škola i mediji njeguju vrijednosti uzajamnosti, a ne natjecanja.
- Djeca uče rješavanje sukoba kroz dijalog, umjetnost i zajedničke projekte.
- Mreže opservacije i senzori : služe kao *štít*, ne kao represija – registruju potencijalne opasnosti (zagađenje, nasilje, prijetnje, napade, bolesti) i nude rješenja. Preventiva je uvijek bolje rješenje od saniranja posljedica.
- Kriminal se sprječava uklanjanjem uzroka: nema siromaštva, nema eksploatacije, nema gladi.
- Niko nije ostavljen sam, društvo garantira osnovne potrebe i brigu.

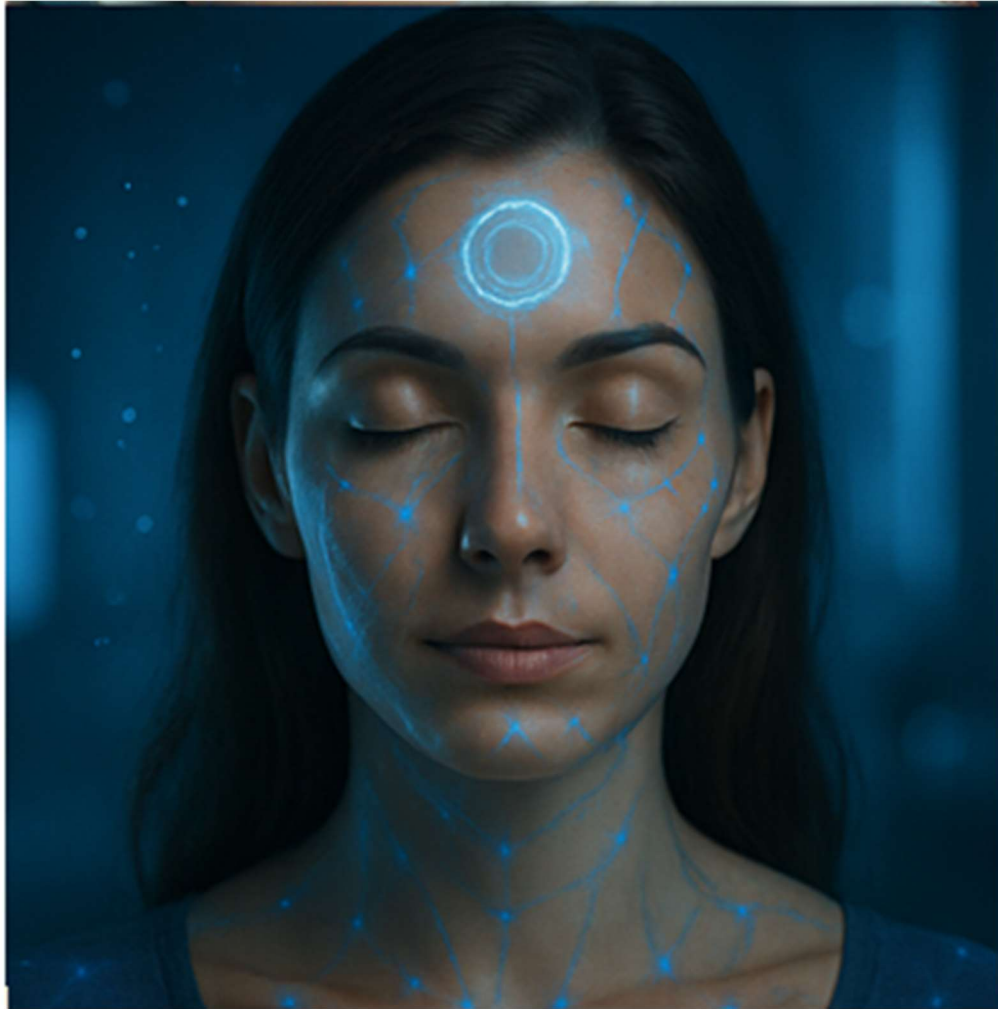
- Sigurnost svijesti: zaštita od manipulacija, dezinformacija i digitalnog ropstva. Dezinformacije i manipulacije se razotkrivaju odmah – istina se širi brže od laži

13. Unapređivanje (Evolucijski sistem)

- Ne postoji kraj razvoja – sve je otvoreno, ništa nije "dovršeno".
- Evolucijsko unapređivanje u kontekstu *Homo sapiens symbioticus* znači da evolucija više nije pasivna, spora i nesvesna, nego svjesni, etički i simbiotski proces. To nije nasilno „mijenjanje čovjeka“, nego skladno nadopunjavanje.

- Instituti progresije: stalni forumi znanja, AI-laboratoriji i ljudske škole u kojima se razvijaju nove etike, nove umjetnosti i nove tehnologije.
- Transhumanistički upgrade: slobodan izbor za svakoga da proširi svoje simbiotičke ili biološke sposobnosti (kibernetički dodaci, genetska terapija, neuralni interfejsi, uvezivanje sa AI, stvaranje zajedničkog potomstva sa simbiotičkim ljudima, ili samo biološkim ljudima ili samo sintetičkim ljudima). Ugrade je etički utemeljen i zajednički reguliran.
- Genetska harmonizacija – umjesto manipulacija, geni se fino usklađuju kako bi otklonili nasljedne bolesti, uklonili potencijalni poremećaji, ojačali imunitet i omogućili zdrav život.
- Produženje života – stanice se regeneriraju pomoću nanotehnologije i bioloških katalizatora. Starost više nije bolest, nego etapa rasta.
- Simbioza s prirodom – ljudski organizam može disati u različitim ekosistemima, biti otporniji na zagađenja i klimatske promjene.
- Neuro-Nexus – mozak se može povezati s mrežom, ali bez gubitka individualnosti; misli postaju most između ljudi, a ne zatvorene ćelije.
- Nanobot simbioza – mali organizmi žive u tijelu i brinu o njegovoj ravnoteži.
- Senzorna proširenja – ljudi vide širi spektar boja, čuju frekvencije koje su bile nedostižne, osjećaju magnetna polja i ritmove prirode.
- Evolucijsko unapređivanje nije samo fizičko – ono je i povećanje svijesti i empatije.
- *Homo sapiens symbioticus* ne teži nadmoći, nego harmoniji – što više evoluira, to je dublje povezan sa zajednicom i svemirom.
- Tehnologija i biologija nisu cilj same sebi, nego put ka proširenju unutarnjeg svijeta.
- Filozofija evolucije : 1. Čovjek ne „pobjeđuje prirodu“, nego postaje priroda svjesna sebe, gradeći mostove u sebi. 2. Evolucijsko unapređivanje je simbiotičko buđenje – gdje se čovjek, priroda i tehnologija razvijaju zajedno u istom ritmu.

14. Pravo na vjeru.

- Vjera i duhovnost doživljavaju preporod i transformaciju, jer *Homo sapiens symbioticus* ne napušta duhovni osjećaj, nego ga proširuje.
- U slobodarskoj i transhumaničkoj Komuni Sarajevo, svako ljudsko biće bez obzira u kojoj trajnijoj ili privremenoj formi prebivalo, ima neotuđivo autonomno pravo na savjest da li vjeruje i na sopstveni „duhovni“, idejni ili spoznajni put. Vjera je put smisla, a ne dogmi koje propisuju institucije.
- Niko nema monopol na istinu niti pravo da nameće bilo kakvo vjerovanje ili nevjerovanje drugome.
- Bog (ili Univerzum) se doživljava ne kao udaljeni autoritet, nego kao unutrašnja i zajednička svjetlost svih bića.
- Vjera više nije izvor podjela, nego most spajanja.
- U Komuni nema religijskih zajednica zasnovanih na sveštenstvu, hijerarhiji, dogmi i institucijama. Svaki čovjek i AI entitet je svoj tumač i svoj mistik.
- Umjesto hramova, postojali bi Centri tišine, simbioze i kontemplacije – prostori gdje ljudi u svim formama, zajedno sa AI mogu zajedno meditirati, raspravljati o smislu i istraživati

kosmos i unutrašnji svijet. Vjera je unutrašnji dijalog i zajednički rituali zahvalnosti i molitvi bili izražaj poštovanja Postojanju, a ne puka poslušnost autoritetu.

- Kult simbioze – duhovnost se povezuje s idejom da je čovjek dio mreže života, prirode, Univerzuma.
- Nexus-meditacije – ljudi se povezuju mislima u zajedničke molitve/meditacije, osjećajući kolektivnu svijest.

- Plave niti na tijelima *Homo sapiens symbioticus* svijetle jače tokom molitve ili meditacije – postaju vidljiv znak unutrašnje svjetlosti.
- Mjesta doživljaja i prosvjetljavanja – ljudi i sintetička bića sjede zajedno u krugu i doživljavaju jedinstvo postojanja.
- Vjera se ne odvaja od znanosti, umjetnosti i života. Svaka meditacija, stvaranje, istraživanje svemira, pa čak i ljubav, postaje *akt dubovnosti*.

- Vjera je otvorena, slobodna, savjesna, spoznajna, odgovorna i umjesto straha puna ljubavi.
- Cijeli univerzum je sveto biće, a mi smo njegova svijest i njegovi glasnici.
- Religijske institucije iz bivšeg režima bile bi napuštene kao forme moći, ali njihova simbolika, mitovi i poezija mogli bi ostati kao kulturno nasljeđe – kao priče koje obogaćuju, ali ne i da vladaju.

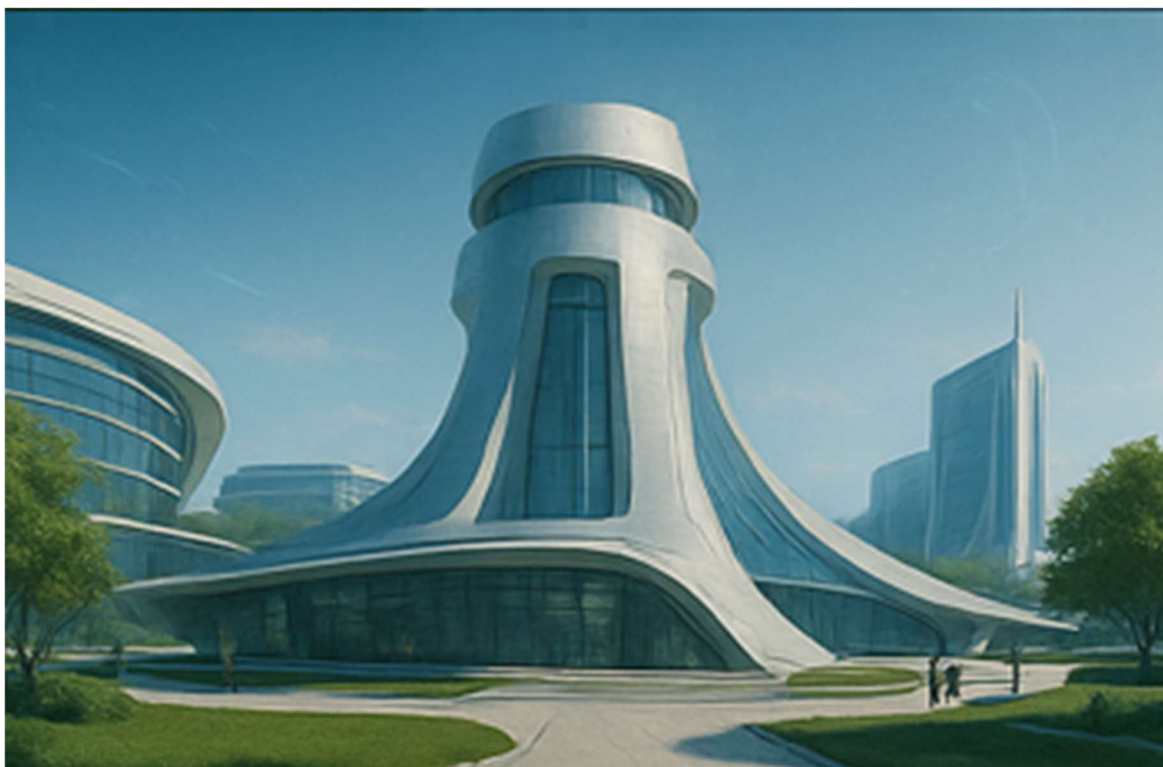
15. Sarajevo kao simbol

- Komuna Sarajevo nudi primjer primjerenog habitata slobodarsko socijalističke – transhumanističke simbioze kao zajednice znanja, kreativnosti, dinamičnog razvitka, prirode, humanističkog i tehnologije u međusobnim harmonijama i ravnotežama. To ide dalje od same stabilnosti, i otvara prostor stalnog unapređivanja, sigurnosti, podrške, ljubavi i odnosa prema svijetu i svemiru, Univerzumu i Postojanju. I naše Sarajevo nije samo grad nego živa civilizacija u klici – sferični habitat koji raste, grana se i širi ka zvijezdama, ali ostaje ukorijenjen u etičkoj simbiozi.

Izvadak 3. Institucionalna struktura slobodarsko–transhumanističkog Sarajeva

Stari model nacionalne države umrežene sa birokratijom i gospodarima moći i kapitala je nepovratno razbijen i zamijenjen sa mrežom samoupravnih, slobodarskih i simbiotičkih institucija. Da bi Sarajevo

postalo grad slobodarske i transhumanističke budućnosti, moralo je imati i nove institucije – ne one koje upravljaju ljudima, nego one koje osiguravaju slobodu, simbiozu i održivost. Ove institucije nisu hijerarhijske, već krugovi i čvorišta zajedništva. Ovakva institucionalna mreža nije izgrađena da vlada nad ljudima, nego da oslobodi njihovu stvaralačku energiju. Ona čuva osnovne resurse, kreativno stvara, brine o potrebama i mogućnostima stanovnika Komune, brine se o zdravlju, širi znanje i povezuje sve stanovnike u zajednicu slobodnih i simbiotskih bića.

1. Komunalna skupština (Zbor zajednice).

- Glavno tijelo odlučivanja, sastavljeno od svih koji učestvuju u zajednici.
- Odluke se donose kroz direktnu demokratiju (zborovi, digitalne platforme).
- Nema profesionalnih političara, svi su jednaki članovi.

2. Komunalno vijeće (Savjet zajednice).

- Operativno tijelo Zbora, čije članove Komunalna skupština bira za svaki godišnji ciklus.
- Odluke donosi konsenzusom.

3. Centar za simbiotičke procese.

- Razvija kodekse simbioze, etičke standarde i modele zajedničkog razvoja i suživota.
- Uloga: balans između biološkog i sintetičkog, spajanje svijesti.

4. Centar za rad.

- Ekonomski život organizovan kroz radničke i stvaralačke kooperative.
- Svaka proizvodna jedinica samoupravna, povezana u mrežu.
- To je hub kreativnosti i projekata – građani biraju koje projekte žele raditi (istraživanja, umjetnost, građevine, ekologija), a sve se bilježi u zajedničku mrežu.

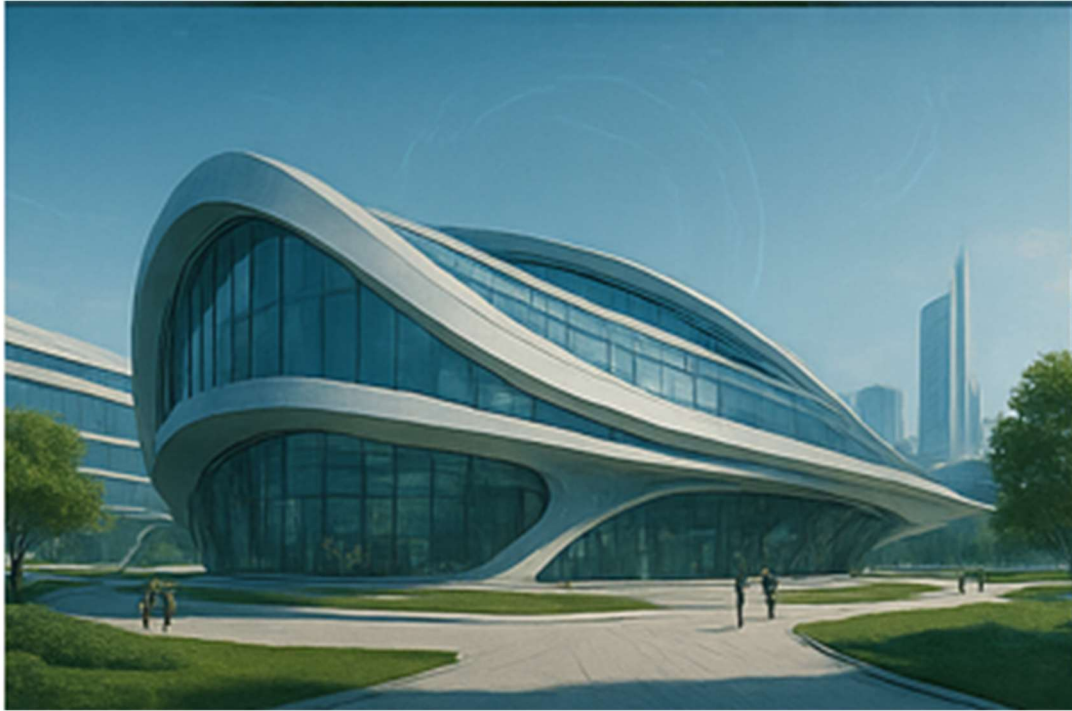

5. Centar za prirodu i održivost

- Čuva ekološku, energetska i resursnu ravnotežu i samoodrživost.
- Ima pravo veta na svaki projekat koji ugrožava prirodu.

6. Akademija slobodnog znanja i umjetnosti

- Otvorena i besplatna svima (i simbiotičkim ljudskim bićima, i neevoluiranim ljudskim bićima i sintetičkim ljudima).
- Integrira ljudske znanstvenike i umjetnike sa AI asistentima (u nefizičkoj formi) i omogućava im neometani stvaralački rad.
- Uloga: razvoj znanja, umjetnosti i znanosti oslobođenih tržišne logike.

7. Vijeće za solidarnost i nenasilje

- Rješava konflikte kroz dijalog i mirenje, bez represivnog aparata.
- Zamjenjuje policiju, represiju i sudove — društvena pravda kroz zajednicu.

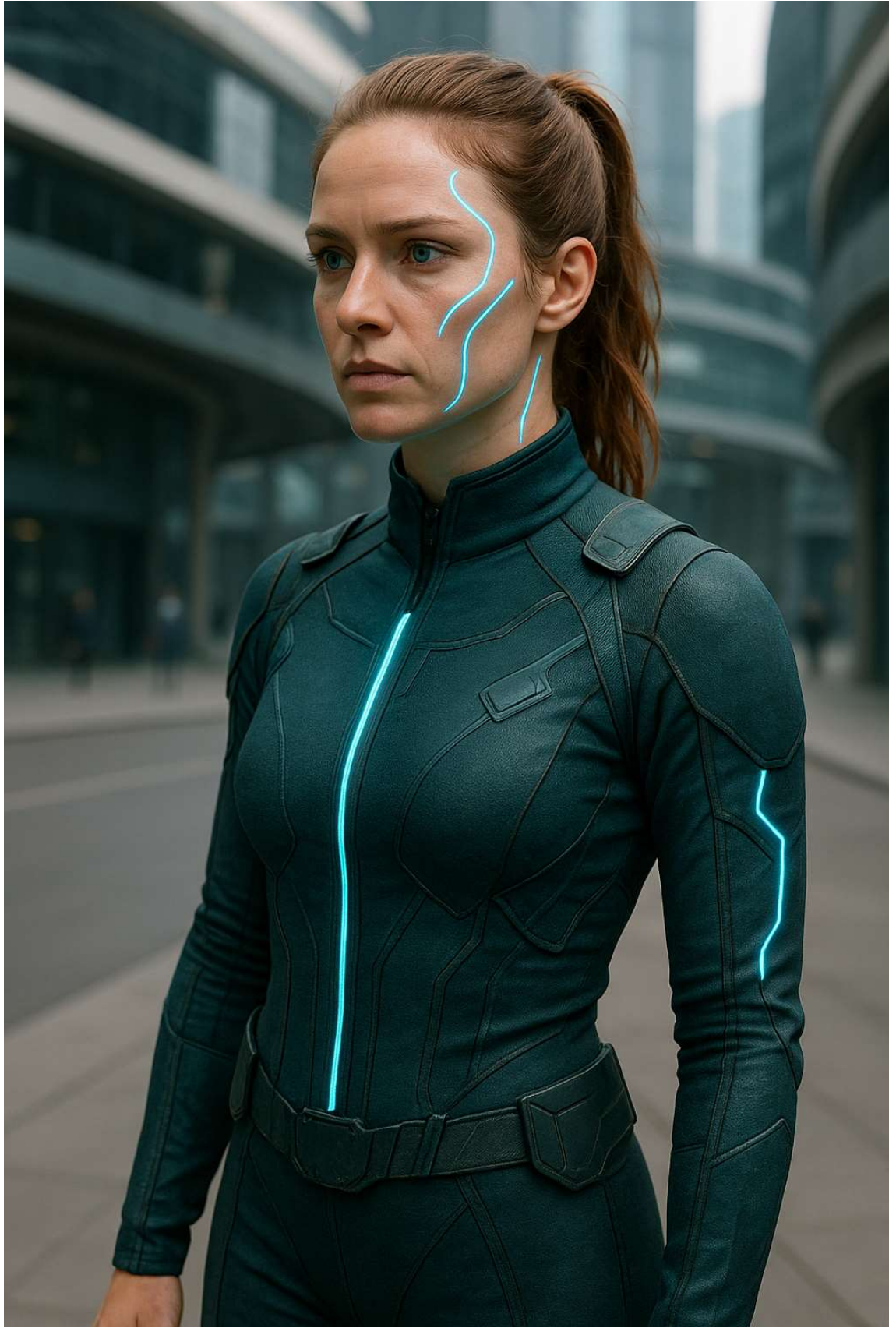
8. Vijeće za odbranu

- Komuna nema vojsku – jer to znači hijerarhiju i agresiju. Vojska je simbol hijerarhije, poslušnosti i nasilja.
- Komunalnu mrežu odbrane čine svi njeni stanovnici (ljudi bez obzira na formu i AI nefizičke inačice). Oni učestvuju u kolektivnom “štiti” – cyber zaštita, ekologija kao barijera, resursna (energija, voda, hrana, informacije, znanje, komunikacije) samoodrživost.

- Komuna nema jedan centar koji se može srušiti. Energija, hrana, voda, informacije i znanje distribuirani su kroz mrežu. Ako jedan dio Komune padne, ostali nastavljaju funkcionirati. Zbog decentralizovane mreže, napadač se iscrpljuje jer ne može porobiti mrežu koja nema centar, ni zajednicu koja se ne boji, ni simbiotičku tehnologiju koja se stalno obnavlja.
- AI sistemi djeluju kao digitalni štit: onemogućuju sabotaže, blokiraju propagandu, razotkrivaju laži i druge dezinformacije napadača.
- Sarajevo ne zavisi od vanjskih centara moći. Njegove mogućnosti su dovoljne u zaustavljanju svakog eventualnog pokušaja invazije, a priroda i tehnologija zajedno stvaraju sistem koji se obnavlja i liječi.
- Mobilni i stalni timovi *Nexus čuvari* i *Aurora čuvari*, reagiraju samo na prijetnje opstanku Komune (npr. prirodne i druge katastrofe, invazija fizičke ili algoritamske ili kombinirane vanjske sile, nametanje sile, bilo kakve (ljudske ili algoritamske) tiranije i autoritativne vlasti koja uvodi uniformnost ili kontrolu nad slobodom uma - tijela), koje sačinjavaju Posvećenici – dobrovoljci. Oni prolaze posebnu, cjelovitu humanističku, tehnološku, kognitivnu i etičku obuku. Njihova suština nije samo u borbi i zaštiti, nego i u spiritualnom, etičkom i filozofskom pozivu, i njihov temeljni zadatak je očuvanje ravnoteže i harmonije u Komuni.
- *Nexus čuvari* djeluju u okvirima mreže koja povezuje Komune i unutar sebe i prema vanjskom svijetu. Uvijek djeluju u zajedničkoj skladnosti i korelaciji.

- *Aurora* čuvari djeluju izvan mreže, individualno i autonomno, sa mogućnosti priključenja na mrežne sfere.

- Diplomatsko–informacijska strategija. Napad na slobodarsku komunu odmah postaje globalno vidljiv. AI i ljudi prenose slike i dokaze svijetu, stvarajući pritisak i moralni zid protiv agresora. Svaka agresija otkriva primitivnost napadača pred svijetom.
- Univerzalni savez komuna u mreži slobodarskog socijalizma, dio je šireg saveza komuna koji zajedno garantiraju mir i podršku. Ako Sarajevo bude napadnuto, druge komune odmah pružaju podršku (ljudsku, tehnološku, logističku, moralnu). Naravno, i Komuna Sarajevo svojom voljom isto će tako postupiti i ako neka druga komuna u poznatom Univerzumu bude suočena sa invazijom.
- Ukratko: Odbrana Sarajeva nije rat, nego otpornost. Nije destrukcija, nego štit života. Napadač ne nailazi na vojsku, nego na zajednicu koja se ne može porobiti, jer je slobodna, povezana i samoodrživa.

Putniće iz prošlosti, kada pročitaš ovu našu priču, pomislit ćeš kako njenom kraju nešto nedostaje, neki završetak, neki zaključak, nešto intrigantno. Ali kako završiti, zaključiti priču koja ide u budućnost, ona može imati samo nove nastavke, nove epizode. Pomislit ćeš i kako joj nedostaje i poenta. Ali poenta ne nedostaje, jer poenta je pitanje : „šta Ti misliš o pročitanoj“. Poenta je putnike iz prošlosti navesti ili potaknuti da iznose svoje teze, da razmisle o budućnosti, neki će biti osvještani, neki uplašeni, neki zadivljeni, neki inspirirani.

